

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra správního práva

Bakalářská práce

Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu

Vedoucí práce:

JUDr. et PhDr. Petr Kuchynka, Ph.D.

Vypracoval:

Jan Marek

Plzeň 2012

P r o h l a š u j i,

že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval zcela samostatně a veškerou použitou literaturu a další podkladové materiály, které jsem použil, uvádím v soupisu bibliografických citací a v bibliografii.

V Plzni 10. července 2012

Jan Marek

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. et PhDr. Petru Kuchynkovi, Ph.D., za jeho čas, hodnotné rady při řešení dané problematiky a odborné vedení bakalářské práce.

Abstrakt

Předmětem předložené bakalářské práce je rozbor zákonných předpisů, na jejichž základě je možné postihovat přestupky spáchané účastníky v provozu na pozemních komunikacích, jejich účinnost a aplikace v praxi. Úvodní část práce je proto věnována vývoji pravidel silničního provozu, je zde vysvětlen pojem přestupku včetně rozboru skutkové podstaty přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Druhá část práce je věnována hmotněprávním aspektům těchto přestupků v kontextu s příslušnou judikaturou včetně ukládaných sankcí. V závěrečné části je rozebrán proces projednání přestupků ve správním řízení včetně jeho zkrácených forem a jsou zde zmíněny i opravné prostředky. V bakalářské práci jsou vyjádřeny i poznatky z mé praktické činnosti u Policie ČR.

Abstract

The subject of the Bachelor's thesis is to analyze the legislative orders, based on which it is possible to punish offenses committed by the road-traffic participants, as well as the rules' overall efficiency and their application in practice. The introductory part of this work is therefore dedicated to discussing the description of road traffic offense from opening the case till its closing. Another part of this thesis is describing administrative procedure itself. The conclusion contains a description of current legal regulations and shows a practical part of problematic of application of legal regulation of administrative procedure in to the praxis. In this thesis are as well expressed findings I gathered by my practice by the Police of Czech Republic.

Klíčová slova

Dokazování, dopravní přešupek, obviněný, osoba blízká, osoba obviněná, osoba podezřelá, pachatel přešupku, pokuta, pozemní komunikace, přešupek, sankce, spáchat přešupek, správni orgán, správni řízení, rozhodnutí.

Keywords

Proofs, traffic offence, accused, allied person, accused person, suspected person, offender, fine, route, offence, sanction, to offend, administrative agency, administrative procedure, decision.

Obsah

1	Úvod	11
2	Historie pravidel silničního provozu a vývoj sankčního systému v silničním provozu....	13
3	Základní vymezení přestupku.....	16
4	Skutková podstata přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu	19
4.1	Objekt.....	19
4.2	Objektivní stránka.....	20
4.3	Subjekt	21
4.4	Subjektivní stránka.....	22
5	Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích	24
6	Projednání přestupků ve správním řízení.....	49
7	Průběh správního řízení.....	54
7.1	Zahájení řízení	55
7.1.1	Základní zásady správního řízení.....	58
7.2	Dokazování	59
7.3	Vydání rozhodnutí	64
7.4	Rozhodnutí o přestupku	65
7.5	Opravné prostředky.....	66
7.5.1	Odvolání.....	66
7.5.2	Obnova řízení.....	66
7.5.3	Autoremedura	67
7.5.4	Přezkumné řízení	67
7.6	Zkrácené formy řízení.....	69
7.6.1	Blokové řízení.....	69
7.6.2	Příkazní řízení.....	71
8	Závěr	73
9	Resume	75
10	Použitá literatura.....	77
PŘÍLOHY		82
Příloha č. 1 – Přesná citace § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)		83

1 Úvod

Vývoj společnosti a rozmach automobilové přepravy osob a zboží, jehož přeprava je převážně provozována právě na pozemních komunikacích, se v dnešním moderním světě stala celospolečenským fenoménem. Hustota provozu vozidel na pozemních komunikacích stále rychlým tempem stoupá a spolu s neukázněností jednotlivých účastníků silničního provozu vytváří mnoho problémů, které mají ve svém důsledku dopad na širokou veřejnost a to ať už motorizovanou, či nikoliv. V hustě obydlených částech měst nelze již dále technicky upravovat a rozšiřovat stávající komunikace, rostou nároky obyvatel na parkovací místa. Mimo města naráží výstavba nových, zejména rychlostních komunikací na vlastnická práva k dotčeným pozemkům a to vše přispívá ke vzniku mnoha dopravních problémů.

Jako téma své bakalářské práce jsem zvolil přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, neboť jsem policistou zařazeným na Oddělení dopravních nehod Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, kde jsem v průběhu 20 let služby prošel výkonem služby od řadového policisty až k funkci vedoucího výjezdové skupiny, kterou zastávám i v současné době. I z tohoto důvodu jsem si zvolil právě toto téma, neboť je mi zejména v hmotněprávní rovině velmi blízké.

Cílem mé bakalářské práce je rozbor současné právní úpravy přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, která v nedávné minulosti doznala některých výraznějších změn, charakteristika jednotlivých přestupků a rozbor právních následků těchto přestupků v porovnání s příklady z praxe. Práci rozdělím na jednotlivé části, ve kterých se budu věnovat historickému vývoji pravidel silničního provozu a sankčního systému, pokusím se vysvětlit pojem přestupku včetně rozboru skutkové podstaty přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a budu se věnovat hmotněprávním aspektům těchto přestupků v kontextu s příslušnou judikaturou. V další části práce se budu zabývat i procesem projednání přestupků ve správním řízení, jednotlivými druhy ukládaných sankcí včetně blokového řízení a zmíním i opravné prostředky. V závěru bakalářské práce se pokusím o vyjádření získaných poznatků, se zaměřením na uplatnění svých praktických zkušeností, případně se pokusím navrhnout řešení u některých problémů.

V rámci novely zákona provozu na pozemních komunikacích došlo k výraznému zpřísnění sankcí, neboť bezohlednost a neukázněnost účastníků provozu na pozemních komunikacích se stala již natolik neúnosnou, že jí bylo nutné začít řešit. Zpřísnění sankcí, které se projevilo zejména nemožností upustit od uložení sankce, omezilo možnost správních orgánů přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, osobě přestupce a jeho poměrům.

Změna stávající právní úpravy přinesla do přestupkového řízení (správního řízení) nejen zvýšené požadavky na odborné znalosti příslušných orgánů, ale také nároky na jejich další periodické vzdělávání i v jiných oblastech než právních.

Myslím si, že přísnější právní úprava v uvedené oblasti je vyjádřením zájmu státu působit beze zbytku v rámci výchovy a prevence, čímž by mělo dojít k nápravě nepříznivého stavu na našich pozemních komunikacích.

2 Historie pravidel silničního provozu a vývoj sankčního systému v silničním provozu

Pravidla silničního provozu byla v poválečné historii v samostatném předpisu poprvé stanovena formou vyhlášek. K novodobějším patří zejména vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 141/1960 Sb., kterou se vydávají pravidla silničního provozu, s účinností od 1.1.1961, dále vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu, s účinností od 1.1.1967, po níž následovala vyhláška federálního ministerstva vnitra ČSSR č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu, s účinností od 1.1.1976, a jako poslední v řadě vyhláška federálního ministerstva vnitra ČSSR č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích, s účinností od 1.1.1990.

název legislativní normy	datum nabytí účinnosti
vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 141/1960 Sb., kterou se vydávají pravidla silničního provozu	1.1.1961
vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu	1.1.1976
vyhláška federálního ministerstva vnitra ČSSR č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích	1.1.1990

Tab. č. 1: Vyhlášky upravující provoz na pozemních komunikacích

Po pádu komunistického režimu řada řidičů nechtěla vyhlášky v plné míře akceptovat s tím, že se nejedná o zákon, což mělo neblahý vliv na chování jednotlivých účastníků silničního provozu a zároveň byly zpochybňovány kompetence orgánů Policie České republiky při výkonu povinností související s ochranou bezpečnosti silničního provozu. Příznivci tohoto právního názoru argumentovali zejména Listinou základních práv a svobod, kde je v článku 4 odstavci 1 stanoveno, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích, a z článku 2 odstavce 2 a 3 dále vyplývá, že státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsobem, který stanoví zákon, a dále že každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.¹ Opačný názor

¹ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha: Leges s.r.o., 2011. s. 7, ISBN 978-80-87576-01-4

vyjadřovali zastánci vyhlášky č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích, kteří tvrdili, že právní praxe v době vzniku vládního nařízení č. 54/1953 Sb., o provozu na silnicích, ve znění pozdějších předpisů,² považovala nařízení vlády za právní akty se silou zákona. Na základě rozvinuté veřejné diskuse o pochybnosti platnosti právní úpravy bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, která probíhala v hojné míře i ve sdělovacích prostředcích, byl za účelem odstranění tohoto nepříznivého stavu vydán zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,³ který nabyl účinnosti ke dni 21.2.1997 a nahradil vládní nařízení č. 54/1953 Sb., čímž byl vytvořen zákonný podklad pro existující vyhlášku č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích. I tento zákon byl však zpochybnován, zejména v souvislosti s vydáním zákonné právní normy několik let po vydání prováděcího předpisu⁴, a to i přes rozhodnutí Ústavního soudu⁵, který uvedl, že dle jeho názoru jakákoliv povinnost, kterou na sebe subjekt bere tím, že chce vykonávat určitou činnost k níž ho zákon nenutí, nemusí být stanovena toliko formou zákona, neboť je zřejmé, že vyhlášky o pravidlech silničního provozu opíraly svůj původ o zákon č. 135/1961 Sb., o pozemních komunikacích (silniční zákon), ve znění pozdějších předpisů, nehledě k tomu, že zákonem č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, byla v § 7 odst. 1 písm. c) každému při účasti na silničním provozu uložena povinnost řídit se pravidly silničního provozu stanovenými v § 6 odst. 1 písm. b) téhož zákona, tedy pravidly silničního provozu stanovenými Ministerstvem vnitra. I přes toto rozhodnutí Ústavního soudu byl ve snaze o odstranění nesourodé právní úpravy oblasti provozu na pozemních komunikacích zákonodárci vydán zcela nový zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“), který nabyl účinnosti dne 1.1.2001. Tento zákon znamenal modernizaci právní úpravy provozu na pozemních komunikacích a jeho úkolem bylo rovněž zajištění souladu s ústavními požadavky a s předpisy Evropské unie.

² Toto vládní nařízení obsahovalo zmocnění k vydávání prováděcích předpisů a na jeho základě byly vydány tyto prováděcí předpisy: vyhláška č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 145/1956 Ú.l., o provozu na silnicích, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 87/1964 Sb., o řídičských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 174/1980 Sb., o provádění zkoušek z odborné způsobilosti žadatelů o řídičské oprávnění.

³ Nazývaný mnohdy jako „překlenovací zákon“

⁴ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. s. 7, ISBN 978-80-87576-01-4

⁵ Rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. ÚS 103/99 Sb. n.u. (ÚS sv. 16 usn. č. 74 str. 389, Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu) a Usnesení Ústavního soudu ze dne 12.2.1999, sp.zn. IV. ÚS 489/98 (ÚS sv. 13 usn. č. 14 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu)

Převedel výkon správních činností z Policie České republiky a Ministerstva vnitra České republiky na okresní úřady a Ministerstvo dopravy a spojů, následně pak od roku 2003 došlo v souvislosti se zánikem okresních úřadů k přenosu těchto kompetencí na obecní úřady obcí s rozšířenou působností⁶. I přes to, že tato právní norma byla v průběhu své účinnosti několikrát novelizována z důvodu odstranění nedostatků, je ve znění pozdějších právních předpisů účinná až do současné doby. Zákon o silničním provozu obsahuje (na rozdíl od předchozích vyhlášek, které se týkaly pouze pravidel silničního provozu a související oblasti měly oporu ve vyhláškách vlastních) několik částí, a to jak samotná pravidla silničního provozu, tak část upravující řidičská oprávnění a řidičské průkazy včetně části o registru řidičů a zároveň i část týkající se státní správy. K výrazné novelizaci tohoto zákona došlo ke dni 1.7.2006, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který v souvislosti s bojem proti neutěšenému stavu na českých silnicích a v souvislosti se zvyšujícím se počtem tragických dopravních nehod znovu zavádí jako ochranné opatření institut zadržení řidičského průkazu a nově i bodové hodnocení vybraných přestupků a trestných činů spáchaných řidiči motorových vozidel, tzv. bodový systém.

V současné době nabyla účinnosti novela zákona, jejíž hlavní části vstoupily v účinnost dnem 1.8.2011, avšak plně účinnosti dosáhla ke dni 1.11.2011. Jedná se o zákon č. 133/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Tímto zákonem bylo zcela zrušeno ust. § 22 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „přestupkový zákon“) a jednotlivé přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu jsou nově zapracovány v zákoně o silničním provozu pod ust. § 125c „Přestupky“. Rovněž sankce za tyto přestupky byly zpracovány přímo do ustanovení § 125c do odst. 4, 5, 6, 7 a 8.

Jednotlivé skutkové podstaty přestupků zde uvedených jsou, až na drobné úpravy, v mnoha případech totožné se skutkovými podstatami přestupků uvedených původně v § 22 přestupkového zákona. Tímto krokem byla podstatným způsobem zjednodušena, zejména pro laickou veřejnost, orientace v jednotlivých přestupcích a sankcích za porušení pravidel silničního provozu, což bylo v minulosti s ohledem na mnoho dílčích novelizací, jak zákona o silničním provozu, tak přestupkového zákona velmi obtížné.

⁶ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. str. 8, ISBN 978-80-87576-01-4

3 Základní vymezení přestupku

Základní právní úpravou přestupků, která v určitém rozsahu přestupky kodifikuje je přestupkový zákon. Tento zákon je systematicky rozdělen do čtyř částí a to na obecná ustanovení⁷, část zvláštní⁸, ustanovení procesní povahy⁹ a ustanovení společná, přechodná a závěrečná¹⁰. Kromě přestupkového zákona jsou však skutkové podstaty přestupků obsaženy v řadě dalších zákonů a i pro ně platí příslušná ustanovení přestupkového zákona v případě, že neobsahují speciální úpravu, která se nejčastěji týká sankce nebo délky prekluzivní doby pro zánik odpovědnosti. Přestupek je oproti ostatním správním deliktům legálně definován v ust. § 2 odst. 1 přestupkového zákona: „*Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“ Jedná se generální klauzuli přestupku, která je vyjádřena kombinací formálních a materiálních znaků a pozitivního a negativního vymezení přestupku. Na základě takto definovaného pojmu přestupku se v různé míře dále odvíjejí nebo na něho navazují ostatní instituty právní úpravy přestupků. Současně je tak realizován požadavek právního státu, že státní moc může být uplatňována toliko v případech a mezích stanovených zákonem a způsobem, který stanoví zákon¹¹.

U přestupků rozlišujeme formální znaky na dvě skupiny: 1) obecné zákonné znaky (např. věk, přičetnost a zavinění), které jsou společné všem přestupkům; 2) tzv. typové znaky, což jsou znaky skutkové podstaty (objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka), které na rozdíl od obecných zákonných znaků jednotlivé přestupky odlišují a současně charakterizují a individualizují. Obě skupiny znaků se však vzájemně prolínají a musí být dány zároveň, aby mohlo být konkrétní jednání za přestupek označeno za předpokladu, že je za přestupek výslovně označeno v přestupkovém zákoně nebo v zákoně jiném. Skutková podstata přestupku tedy nemůže být obsažena v právní normě, která nemá sílu zákona. V opačném případě se jedná o jiný správní delikt.¹²

Materiálním znakem přestupku se rozumí tzv. společenská škodlivost, která jakožto pojem není v žádném zákoně přesně definována. Obecně vyjadřuje nežádoucí jednání v rozporu s právním řádem a přestupkový zákon ji ve své definici vyjadřuje jako „*jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti*“. Společenskou škodlivost je třeba zkoumat

⁷ ust. § 1 – 20 přestupkového zákona

⁸ v ust. § 21 – 50 přestupkového zákona jsou uvedeny skutkové podstaty jednotlivých přestupků

⁹ ust. § 51 – 88 přestupkového zákona

¹⁰ ust. § 89 – 98 přestupkového zákona

¹¹ článek 2 odst. 3 Ústavy ČR, článek 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

¹² Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 52, ISBN 978-80-7400-357-8

v každém konkrétním případě individuálně a ve všech znacích skutkové podstaty s přihlédnutím ke všem okolnostem případu, za kterých byl spáchán (pohnutka, míra zavinění, osoba pachatele, následek, a další) a z toho ji dovozovat jak u konkurujících přestupků a trestných činů, u nichž dochází k překrytí jejich formálních znaků, kde je jedním z rozlišovacích znaků, tak i u tzv. bagatelních přestupků, zda je vůbec dána¹³. Zákon tedy vymezuje pojem přestupku jeho materiálním znakem a formálními znaky. Všechny tyto znaky musí být naplněny současně. To také znamená, že jednání, které má sice formální znaky přestupku, ale vzhledem ke konkrétním okolnostem nevykazuje společenskou škodlivost, tedy že neohrožuje chráněný zájem společnosti (chybí materiální znak), nemůže být jako přestupek označeno.¹⁴ Jako příklad mohu uvést krátkodobé minimální překročení rychlosti jízdy motorového vozidla¹⁵.

Pojem přestupku je ve své definici rovněž vymezen pozitivně a negativně. Pozitivní vymezení přestupku spočívá ve výčtu znaků a prvků a negativní vymezení spočívá ve vzájemném poměru mezi jinými správními delikty, resp. trestnými činy a přestupky z čehož vyplývá, že bude-li jednání fyzické osoby vykazovat znaky trestného činu resp. jiného správního deliktu, nemůže být zároveň postižen za přestupek, neboť souběh je zde vyloučen¹⁶. Tento vztah je konstruován na principech speciality a subsidiarity. Nelze ale vyloučit, že osoba bude postižena za přestupek i trestný čin, pokud se obou deliktů dopustí na sebe navazujícím jednáním, jímž ovšem naplní odlišné skutkové podstaty těchto deliktů. Jako příklad lze uvést konkrétní případ, kdy řidič řídil motorové vozidlo v době, kdy měl správním orgánem vysloven zákaz činnosti spočívající v řízení motorových vozidel, při zastavování hlídkou Policie České republiky najížděl na policistu ve snaze ujet a následně se odmítl podrobit orientační dechové zkoušce na přítomnost alkoholu¹⁷. Za zmínku stojí i pojem protiprávnost, což znamená užší pojem vyjadřující rozpornost jednání se zákonem obsahujícím skutkovou podstatu přestupku a nedovolenost, která v širším pojmu vyjadřuje, že určitý čin je zakázaný právním řádem. Jedná se o nezbytný pojmový znak přestupku. Protiprávnost ve skutkových podstatách přestupků přímo uvedena zpravidla není, dovozuje se z odkazu na příslušné hmotněprávní předpisy. Je-li uvedena, vyznačuje se formulací, jako např. *neoprávněně zastaví, poruší zákaz* apod. Skutečnost, že v některých skutkových podstatách protiprávnost uvedena je a v některých není, nemá zásadní význam s ohledem na

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.1.2007 čj. 2 As 19/2006-89, www.nssoud.cz

¹⁴ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 15. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 3. 2008. Praha : Linde Praha, a.s., 2008, str. 16, ISBN 978-80-7201-713-3

¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009 čj. 5 As 104/2008-45, www.nssoud.cz

¹⁶ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 54, ISBN 978-80-7400-357-8

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 6 Tdo 895/2007, www.nsoud.cz

to, že tento znak musí mít všechny přestupky, neboť chybí-li protiprávnost, nejedná se o čin nedovolený a vyvolávající odpovědnost třebaže by jeho znaky byly podobné přestupku¹⁸. Součástí přestupkového zákona je rovněž definice okolností vylučujících protiprávnost, tedy okolnosti, které jsou-li dány v konkrétním případě a dojde-li k jejich naplnění, nedojde ke spáchání přestupku a takové jednání je považováno za dovolené. Jedná se o tyto tři okolnosti:

a) **nutná obrana**¹⁹ - je takové jednání, jímž někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. K tomuto jednání je oprávněna nejen osoba, proti níž útok směřuje ale obecně kdokoliv. Důležité však v rámci nutné obrany je, aby byl odvrácen přímo hrozící nebo trvající útok, tedy nikoliv útok, který již pominul nebo který je naopak teprve připravován. V rámci nutné obrany nelze odvracet útok např. osoby mladší 15 let²⁰, útok zvířete nebo např. policisty plnicího svoji pravomoc a působnost. Na rozdíl od definice tohoto institutu uvedené v trestním zákoníku²¹ je zde požadováno, aby obrana byla přiměřená útoku, obecně však platí, že obrana nesmí být útoku zjevně nepřiměřená.

b) **krajní nouze**²² - je jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, nebyl-li tímto jednáním způsoben stejně závažný následek než ten který hrozil, přičemž toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak. Na rozdíl od nutné obrany, která předpokládá samotný útok, se v krajní nouzi jedná o vznik nebezpečí, které však musí hrozit reálně a bezprostředně²³ a může být způsobeno např. živelnou pohromou, útokem zvířete, či osobou duševně chorou. Osoba jednající v rámci krajní nouze však nesmí svým jednáním způsobit zřejmě stejně vážný následek než ten, který hrozil. V opačném případě bude tato osoba odpovědná za přestupek, neboť takové jednání již není považováno za prospěšné. Současně je nutné splnit i podmínku, že nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak. Proti osobě jednající v rámci krajní nouze není přípustné jednání v krajní nouzi ani v rámci nutné obrany. Jako příklad jednání v rámci krajní nouze lze uvést příklad, kdy „řidič bezpečnostní agentury, který při cestě k zásahu na ochranu majetku který má chránit, překročí maximální dovolenou rychlost jízdy“²⁴, nebo „jednání řidiče, který je sice pod vlivem alkoholu avšak převáží osobu v ohrožení života k lékaři a neprokáže-li se, že

¹⁸ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 55, ISBN 978-80-7400-357-8

¹⁹ ust. § 2 odst. 2 písm. a) přestupkového zákona

²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6.2.2008, čj. 1 As 1/2008-172, www.nssoud.cz

²¹ „Obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku“

²² ust. § 2 odst. 2 písm. b) přestupkového zákona

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2007 sp.zn. 6 Tdo 66/2007, www.nsouid.cz

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.3.2010, čj. 5 As 72/2009-50, www.nssoud.cz

*nemohl být za daných okolností převoz zajištěn jinak nebo že tento převoz nebyl vůbec potřebný.*²⁵

c) **jednání na příkaz**²⁶ - je rovněž okolností vylučující odpovědnost. Jedná se o případy, kdy za porušení odpovědnosti z porušení povinnosti uložené právnické osobě je odpovědnost přenesena na osobu, která za ni jednala či měla jednat, nebo na osobu, která k takovému jednání dala příkaz. Příkladem může být jednání, kdy zaměstnanec jedná na příkaz vedoucího zaměstnance, aniž by věděl nebo mohl vědět, že tento k takovému příkazu není oprávněn a překračuje tak meze svého oprávnění. Za těchto okolností nese odpovědnost vedoucí zaměstnanec, nikoliv konající zaměstnanec.²⁷

4 Skutková podstata přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu

Skutkové podstaty přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích patří k těm nejfrekventovanějším a jsou více propracovány, což umožňuje podrobnější úpravu a odstupňování sankcí podle závažnosti přestupků. Lze je definovat jako souhrn typových znaků, které je vzájemně odlišují a které musí být obsaženy v každé skutkové podstatě.

4.1 Objekt

Objektem skutkové podstaty rozumíme zákonnou normou specifikované chráněné společenské vztahy, zájmy, hodnoty nebo jejich soubor. Společným skupinovým objektem přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je společenským zájmem ochrana života a zdraví osob, ochrana majetku, ale rovněž zajištění bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

Od objektu je třeba odlišit hmotný předmět útoku, tedy konkrétní předmět, proti němuž útok směřuje. Tímto hmotným předmětem útoku může být např. řidičský průkaz.

²⁵ Rozsudek Nejvyššího právního soudu ze dne 26.11.2009, čj. 5 As 97/2008-73, www.nssoud.cz

²⁶ ust. § 6 přestupkového zákona

²⁷ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 59, ISBN 978-80-7400-357-8

Hmotný předmět útoku přispívá k individualizaci a konkretizaci přestupku a jeho porušení je označováno jako účinek přestupku.²⁸

4.2 **Objektivní stránka**

Způsob spáchání přestupku a jeho následky charakterizují objektivní stránku skutkové podstaty. Obligatorním znakem objektivní stránky je jednání, vzniklý následek a příčinná souvislost neboli kauzální nexus (*nexus causalis*), tj. vztah mezi protiprávním jednáním jako příčinou a škodlivým následkem, který je právě tímto jednáním vyvolán. Jednání nemusí spočívat jen v konání, ale postačuje forma opomenutí (u dopravních nehod je tato forma jednání často frekventovaným stavem – nedání znamení o změně směru jízdy, nezapnutí světel apod.). Zjišťování příčinné souvislosti je záležitostí v mnoha případech obtížnou, zejména v souvislosti s dopravními nehodami se zraněním, kdy je potřeba hlubších odborných znalostí a proto se k jejímu konstatování využívá znaleckých posudků soudních znalců, např. z oboru zdravotnictví-soudního lékařství nebo z oboru dopravy. Právě dokazování příčinné souvislosti bývá obtížné a správní orgány se mohou dostávat do stavu důkazní nouze.

Objektivní stránka dopravních přestupků spočívá nejčastěji svou formou v porušení právního předpisu upravující provoz na pozemních komunikacích, kterým je zákon o silničním provozu. Jedním z důležitých znaků objektivní stránky těchto přestupků je následek, a to buď porušení, nebo ohrožení, tj. nebezpečí poruchy hodnot, na jejichž ochraně má společnost zájem.

Je tedy zřejmé, že objekt lze v tomto případě určit všeobecně jako základní požadavek společnosti na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a také konkrétně, podle porušení příslušného ustanovení zákona o silničním provozu. Základní povinnost účastníka provozu na pozemních komunikacích je poměrně obecně formulována v ust. § 4 písm. a) zákona o silničním provozu, podle něhož při účasti na provozu na pozemních komunikacích je „*každý povinen chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu*“. V tomto ustanovení je možné najít příklady konání v rozporu, nerespektování i opomenutí.

²⁸ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 63, ISBN 978-80-7400-357-8

4.3 Subjekt

Subjektem přestupku je osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty přestupku. Subjektem je tedy osoba pachatele přestupku, kterým může být pouze fyzická osoba, starší 15 let, která je v době jeho spáchání příčetná, tudíž deliktně způsobilá²⁹. V případě, že § 125c zákona o silničním provozu, vyžaduje subjekt v postavení řidiče, může se přestupku dopustit jen ten, kdo je řidičem ve smyslu ustanovení § 2 písm. d) zákona o silničním provozu a splňuje podmínky uvedené v § 3 odst. 2 a 3, téhož zákona.

Subjektem přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je každý účastník provozu na pozemních komunikacích, který se přímým způsobem účastní provozu na pozemních komunikacích. Je to především řidič motorového i nemotorového vozidla a tramvaje, průvodce hnaných nebo vedených zvířat, vozka, jezdec na zvířeti ale také chodec. Speciálním subjektem je např. řidič vozidla ozbrojených sil, kterým může být ve smyslu ustanovení § 37 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, jen příslušník ozbrojených sil nebo občanský zaměstnanec.

Mezi obligatorními znaky subjektu přestupku patří věk a příčetnost. Věková hranice vzniku odpovědnosti za přestupek je v přestupkovém zákoně stanovena dovršením 15tého roku věku, resp. vzniká prvním dnem po dovršení 15tého roku věku, neboť tento den se nepočítá. Tato hranice je zákonodárcem stanovena s ohledem na to, že s tímto věkem dosahuje fyzická osoba rozumové a volní vyspělosti v takové míře, aby mohla své jednání ovládat, případně posoudit následky svého jednání.³⁰ Privilegované postavení, zejména v ukládání sankcí, mají osoby mladistvé. Jedná se o fyzické osoby, které dovršili patnáctý rok věku a nepřekročili osmnáctý rok věku. Je zde uplatňována obecná zásada, kterou se přihlíží ke zvláštní péči, kterou společnost věnuje mládeži a ve zvýšené míře se dbá na výchovnou roli v projednávání přestupků.

Příčetnost osoby je prioritně předpokládána a je z hlediska odpovědnosti postavena na schopnosti rozpoznávací, tedy schopnosti rozpoznat nebezpečnost svého jednání a na schopnosti ovládací, tedy ve schopnosti své jednání také ovládnout. Absenci těchto rozpoznávacích a ovládacích schopností je nutné vždy posuzovat se zřetelem na povahu konkrétního protiprávního jednání v jeho jednotlivých fázích. Nelze totiž vyloučit, že jeden a tentýž pachatel je schopen jedno jednání vnímat jako protiprávní a jiné, třeba v jiných souvislostech, nikoliv. Příčetnost tak bývá zpravidla vyloučena duševní poruchou spočívající

²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2010 čj. 5 As 65/2009-39, www.nssoud.cz

³⁰ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 66, ISBN 978-80-7400-357-8

v dočasné, případně v trvalé duševní chorobě, případně dočasné poruše psychické činnosti. Samotná duševní porucha však ještě nezakládá důvod nepřičetnosti, pokud neměla v okamžiku páchání protiprávního jednání jako následek nedostatek rozpoznávací a ovládací schopnosti. Odpovědnosti nezabavuje ani skutečnost, kdy se pachatel přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti požitím alkoholických nápojů³¹ nebo užitím jiné návykové látky.³²

4.4 Subjektivní stránka

Subjektivní stránka přestupků je dána zaviněním. Samotná forma zavinění je pak vybudována na složce vědomostní a volní. Zavinění bývá definováno jako vnitřní vztah pachatele k protiprávnímu jednání a k následku.

Stejně jako každý znak skutkové podstaty je nutné také zavinění v jeho jednotlivých formách dokazovat a musí tedy být doloženo skutkovými zjištěními.

Obtížnost dokazování samotné formy zavinění vyplývá z toho, že zavinění je založeno na procesech a skutečnostech vnitřního života pachatele. V mnoha případech nelze využít důkazů přímých a je tedy nutné opírat se o důkazy nepřímé. Objektivita nepřímých důkazů je postavena na kvalitativním posouzení myšlení i na vnitřním vztahu pachatele k porušení nebo ohrožení objektu. Při zjišťování subjektivního stavu je nepřípustné spokojit se s alternativním závěrem.

K odpovědnosti za přestupek je ve smyslu ust. § 3 přestupkového zákona, jako dostačující forma zavinění stanovena nedbalost. Je-li v některých případech vyžadováno zavinění úmyslné, je toto vždy výslovně stanoveno. Nedbalost se pak může projevovat ve dvou formách, a to jak ve formě nedbalosti vědomé (*culpa lata*)³³, tak ve formě nedbalosti nevědomé (*culpa levis*)³⁴. Úmyslné zavinění se pak rozlišuje na úmysl přímý (*dolus directus*)³⁵ a úmysl nepřímý (*dolus eventualis*)³⁶. Ne jinak je tomu i u přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu z nedbalosti se tak kromě řidiče může dopustit i chodec, který jako

³¹ Lihoviny, víno a pivo, jakož i další nápoje obsahující více než 0,5 objemového procenta alkoholu (viz ust. § 2 písm. g) zák. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů

³² Látky uvedené v přílohách 1-8 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, a ostatní látky způsobí nepříznivě působit na psychiku člověka nebo jeho rozpoznávací či ovládací schopnosti nebo sociální chování

³³ Pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí.

³⁴ Pachatel nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

³⁵ Pachatel chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem

³⁶ Pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn.

účastník provozu nerespektuje na přechodu pro chodce ustanovení § 54 odst. 3 zákona o silničním provozu tím, že tuto povinnost nezná, ačkoliv by jí měl ke svým osobním poměrům znát a na přechodu pro chodce se chovat podle podmínek uvedených v zákoně.

Domnívám se, že i přes velkou benevolentnost společnosti k páčání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, mají účastníci provozu na pozemních komunikacích obecně zájem na bezpečném chování. Každý z nás se chce bezpečně vrátit domů, nechce ublížit svým blízkým a ani svému okolí. Dalo by se říci, že většina těchto přestupků je spáchána v důsledku shody okolností a jen jejich malá část, která je ovšem ta nebezpečnější a závažnější, se vyznačuje záměrným riskováním a lze ji označit jako úmyslně páchanou. Podle mého názoru tuto skupinu přestupků páchají jedinci, kteří vyžadují zvláštní přístup společnosti, neboť zákon překračují vědomě a záměrně. Myslím si, že by tato riziková skupina měla být postihována výrazně přísněji než ti, kteří přestupky v provozu na pozemních komunikacích páchají náhodně a neúmyslně.

5 Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích

Skutkové podstaty těchto přestupků jsou uvedeny v ust. § 125c zákona o silničním provozu a jsou rozděleny do třech odstavců podle subjektu, který se může přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích dopustit.

První odstavec obsahuje všechny účastníky provozu na pozemních komunikacích, řidiče vozidel (nemotorových i motorových), jezdce na zvířatech a chodce, jakožto fyzické osoby obecně. Druhý odstavec postihuje skupinu přestupků, která se týká speciálního subjektu, tedy provozovatelů vozidel a třetí odstavec neopomíjí jakožto opět speciální subjekt ani učitele autoškol.

Podle skutkových podstat přestupků lze úpravu ust. § 125c zákona o silničním provozu rozdělit na přestupky související jednak s technickou nezpůsobilostí vozidla v provozu na pozemních komunikacích, tak na přestupky související s alkoholem a jinými návykovými látkami, dále na přestupky související se způsobilostí k řízení vozidel, na přestupky související s porušením pravidel provozu na pozemních komunikacích, na dopravní nehody, ale i na tzv. zbytkové přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, pro něž zákon o silničním provozu, vzhledem k velkému množství různorodosti porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích, obsahuje v ust. § 125c odst. 1, písmeno k), souhrnnou skutkovou podstatu přestupku, která je založena na jiném jednání, než které je taxativně uvedeno pod písmeny a) až j) a kterým dojde k nesplnění nebo porušení stanovené povinnosti.

Až do poslední výrazné novelizace zákona o silničním provozu, byly skutkové podstaty těchto přestupků uvedeny v ust. § 22 odst. 1 až odst. 3 přestupkového zákona. Zákonem č. 411/2005 Sb., byly skutkové podstaty jednotlivých přestupků změněny a podstatným způsobem rozšířeny, zároveň byly zvýšeny maximální hranice možných sankcí a současně u většiny konkrétních porušení zákona byla zavedena nově i hranice minimální. Nově byl zaveden i tzv. bodový systém. Zákonem č. 133/2011 Sb., došlo ke zrušení tohoto ustanovení v přestupkovém zákoně a jednotlivými přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (o kterých je nově hovořeno jako o přestupcích podle zákona o silničním provozu, neboť původní označení nebylo přebráno, avšak původní označení, nejen vzhledem k účelu ke kterému slouží ale i k jeho zažitosti, nemůže být na závalu) včetně sankcí za tyto přestupky se zabývá ust. § 125c v odst. 1 až 8, zákona o silničním provozu, čímž dochází

k naplňování vládní koncepce správního trestání, podle níž by jednotlivé skutkové podstaty přestupků měly být obsaženy ve zvláštních zákonech, upravující danou oblast společenských vztahů. Samotný přestupkový zákon by měl v jeho konečné podobě obsahovat toliko obecnou část přestupkového práva a procesní ustanovení týkající se řízení o přestupku.³⁷ Aktuální znění ust. § 125c zákona o silničním provozu dále uvedu a některá ustanovení blíže rozeberu.

„(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích

a) řídí vozidlo,

- 1. na němž v rozporu se zvláštním právním předpisem není umístěna tabulka státní poznávací značky (registrační značky) nebo je umístěna jiná tabulka státní poznávací značky (registrační značky), než která byla vozidlu přidělena,*
- 2. jehož tabulka státní poznávací značky (registrační značky) je zakryta, nečitelná nebo upravena či umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost,*
- 3. které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích,*

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. a) bod 1. se vztahuje k porušení § 5 odst. 1 písm. a) zákona o silničním provozu, a prostřednictvím tohoto ustanovení pak k zákonu č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, (dále jen „zákon o technických podmínkách“) konkrétně k ust. § 7 odst. 1,2 téhož zákona, jehož prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel. Postihuje jednání řidičů a provozovatelů těch vozidel, která jsou v případě potřeby neidentifikovatelná tím, že je na nich umístěna tabulka registrační značky jiná, než vydaná k tomu oprávněným orgánem veřejné správy, např. ručně vyrobená z kartonu či plastu, jiných znaků nebo jejich kombinace, nebo u automobilu je tabulka umístěna pouze vpředu nebo vzadu. Tato skutková podstata, uvedená v bodech 1 až 3 byla do právního řádu zavedena s účinností od 22.8.2007 jako reakce na stav, kdy se řidiči výměnami registračních značek, jejich odstraňováním, zakrýváním či deformací snažili vyhýbat odpovědnosti za přestupky a s takto těžko identifikovanými vozidly páchali i trestné činy. V praxi se setkávám i s případy, kdy jedna tabulka registrační značky na motorovém vozidle chybí a osoba podezřelá z tohoto přestupku tvrdí, že před jízdou chybějící tabulka registrační značky na vozidle byla a že ji

³⁷ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. s. 603, ISBN 978-80-87576-01-4

ztratila až cestou. V tomto případě je dokazování před správním orgánem složitější s ohledem na to, že tento musí prokázat i naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty, tedy že řidič o rozhodné skutečnosti vědět měl a mohl, a jednalo se tedy alespoň o nedbalost nevědomou. V případě prokázání a v případě, že osoba řidiče není totožná s osobou provozovatele a obě osoby jsou osobami fyzickými, nepodnikajícími, ukládá ust. 57 odst. 2, přestupkového zákona, vést společné řízení. Je-li osoba řidiče a provozovatele totožná a jedná-li se o osobu fyzickou, nepodnikající, může být rovněž ve společném řízení postižena i za přestupek podle ust. § 83 odst. 1 písm. b) zákona o technických podmínkách. V případě, že řidič např. nahlásí odcizení registrační značky Policii České republiky, čímž učiní opatření k nápravě vadného stavu, nebo učiní opatření k vyloučení nebo ztížení identifikace vozidla, je dle metodického stanoviska Ministerstva dopravy³⁸ možno kvalifikovat jízdu bez tabulky registrační značky jako přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu.

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. a) bod 2. postihuje jednání řidičů těch vozidel, na nichž sice je namontována tabulka registrační značky, která byla vozidlu vydaná k tomu oprávněným orgánem veřejné správy, avšak tato je zakryta nebo deformována za účelem ztížení identifikace vozidla. V praxi se jedná zejména o situaci, kdy si řidiči zejména motocyklů na tabulku registrační značky nasazují ve většině případů spodní dámské kalhotky, nebo tabulku deformují horizontálním ohýbáním. Rozhodné pro naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je právě to, zda a do jaké míry byla ztížena nebo znemožněna identifikace vozidla. Není-li vyloučena identifikace vozidla nebo není-li ztížena podstatně, nedojde k naplnění jednoho z formálních znaků skutkové podstaty přestupku podle tohoto ustanovení. V tom případě je možno jednání řidiče kvalifikovat jako přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, neboť užil k jízdě vozidlo nespĺňující technické podmínky dle zákona o technických podmínkách.

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. a) bod 3. se rovněž vztahuje k porušení § 5 odst. 1 písm. a) zákona o silničním provozu, a prostřednictvím tohoto ustanovení pak k ust. § 37 zákona o technických podmínkách, a postihují jednání řidičů těch vozidel, které nejsou v souladu se zákonnými předpisy, zejména po stránce technické. U tohoto bodu je důležitá zejména druhá část věty: „že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích“, z čehož analogicky vyplývá, že není tedy přestupkem podle tohoto ustanovení každá technická závada vozidla, jako např. vadná žárovka a tím nefunkční jedno brzdové světlo, ale jen taková závada, která bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky, např.

³⁸ Metodické stanovisko Ministerstva dopravy ČR ze dne 10.9.2008, zn. 754/2008¹60-OST/1, www.mdcz.cz

snížený brzdný účinek. Konkrétní závady pro jejich rozmanitost zákon nestanovuje, mohlo by se však pro potřeby posouzení té které technické závady využít např. členění závad používané stanicemi technické kontroly vozidel³⁹ na lehké, vážné a ohrožující, s tím že právě až závady ohrožující a některé vážné závady by naplňovaly podmínky popisovaného ustanovení. Nemůže-li správní orgán v řízení o takovém přestupku prokázat bezprostřední ohrožení ostatních účastníků provozu na pozemních komunikacích, pak bude takové jednání nutné kvalifikovat jako přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, neboť řidič užil k jízdě vozidlo technicky nezpůsobilé dle zákona o technických podmínkách.

V praxi se vyskytují i případy, kdy majitelé zejména stavebních firem, jakožto provozovatelé zejména nákladních vozidel, za účelem snížení finančních nákladů na provoz vozidla a maximálního zisku, využívají strachu svých zaměstnanců a pod pohrůzkou ztráty zaměstnání nutí řidiče jezdit i nadále s vozidly které jsou technicky nezpůsobilé i přes to, že jsou ze strany řidičů na závady na vozidlech upozorněni. Vyvrcholením takové situace je může být dopravní nehoda, kdy v důsledku takto zanedbaného technického stavu vozidla dojde v krizové situaci např. k selhání brzd vozidla a následně sražení chodců přecházejících komunikaci po vyznačeném přechodu pro chodce. Domnívám se, že takto jednající osoby často tyto důsledky ani nedomýšlí.

b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,

d) se přes výzvu podle § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro její zdraví,

Jednání uvedených v písmenu b), c) a d) bylo do ust. § 125c převzato z původního ust. § 22 přestupkového zákona, kam bylo zakotveno zákonem 411/2005 Sb. s účinností od 1.7.2006. Do té doby se stejné jednání posuzovalo podle ustanovení § 30 přestupkového zákona, tedy jako přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Ustanovení § 30 přestupkového zákona však dále zůstalo v platnosti, neboť nadále postihuje další přestupky při činnosti, při které by mohlo dojít k ohrožení zdraví osob. Ust. § 125c

³⁹ Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 341/2002 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, www.mdcr.cz

odst. 1 písm. b) a c) zákona o silničním provozu, je však ustanovením speciálním, neboť vyžaduje speciální subjekt, a to osobu řidiče vozidla, který řídí vozidlo nebo jede na zvířeti. Obě ustanovení tak postihují řidiče, který je při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Odpovědnosti za tento přestupek nezbavuje takového řidiče ani fakt, že jím řízené vozidlo bylo jinak nezávadné a v souladu s pravidly silničního provozu. V jednotlivých ustanoveních je však důležitá míra ovlivnění řidiče alkoholem či návykovou látkou. Dle metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví⁴⁰ se má za prokázané, že řidič nebo jezdec na zvířeti požil alkoholický nápoj při zjištění množství 0,3 g/kg alkoholu v krvi a vyšší Widmarkovou zkouškou a při zjištění množství 0,20 g/kg alkoholu v krvi a vyšší metodou plynové chromatografie. Při zjišťování hladiny alkoholu v krvi pro potřeby orgánů činných v trestním řízení se tyto metody vzájemně kombinují a vzájemně kontrolují. K tomu, aby mohla být shledána vina za spáchání takového přestupku, musí být prokázáno, že přítomnost alkoholu v krvi obviněného z přestupku byla zapříčiněna tím, že požil alkoholický nápoj nebo jinou návykovou látku s alkoholem jako účinnou látkou. Znamená to tedy, s ohledem na požadovaný důkazní standard a důkazní břemeno, které v přestupkovém řízení leží na správním orgánu⁴¹, musí být nad vší rozumnou pochybnost prokázáno, že přítomnost alkoholu v krvi řidiče má právě tuto příčinu, a že tedy nebyla způsobena příčinou jinou. Důkazní břemeno nese správní orgán.⁴² Nejvyšší správní soud rovněž připomíná, že v České republice platila a platí zásada tzv. nulové tolerance alkoholu při řízení motorových vozidel. Prokáže-li správní orgán právně konformním způsobem přítomnost alkoholu v krvi obviněného a tato skutečnost je zapříčiněna požitím alkoholického nápoje, jsou (za dalších předpokladů) naplněny znaky skutkové podstaty tohoto přestupku. Pro operování s pojmem tzv. fyziologické hladiny alkoholu v krvi, je třeba zdůraznit, že pro posouzení viny ze spáchání přestupku musí být vyloučeno, že je zjištění konkrétní hladiny alkoholu v těle obviněného důsledkem jiné okolnosti.⁴³

Pod ustanovením § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, je zahrnut stav řidiče, jehož stav ovlivnění je minimální až mírný. Jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti

⁴⁰ Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (Etylalkoholu) v krvi – publikovaný ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví České republiky ročník 2006 (vydaný v září 2006) částka 7, str. 13 – 15, www.mzcr.cz

⁴¹ Srovn. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, čj. 2 As 46/2005-55, www.nssoud.cz

⁴² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.5.2011 čj. 7 As 105/2010-96, www.nssoud.cz

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.9.2010 čj. 8 As 59/2010-78, www.nssoud.cz, k tomu srovn. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2010, čj. 5 As 24/2009-65, www.nssoud.cz

jsou sice ovlivněny, ale řidič je stále schopen ovládat vozidlo a reagovat na vnější podněty, i když jeho reakce jsou pomalejší a méně přesné. Naproti tomu situace uvedená v § 1 písm. c) téhož zákona, tedy „stav vylučující způsobilost“ je takový stav řidiče, při kterém je již značně snížena jeho schopnost vnímání, není schopen adekvátních reakcí a mnohdy není reakcí schopen vůbec. Za stav vylučující způsobilost se dle stanoviska zdravotnictví České republiky považuje již obsah 1,0 g/kg alkoholu v krvi, neboť dle výsledků poznatků lékařské vědy je prokázáno, že i u nadprůměrně disponovaného řidiče jsou schopnosti bezpečně řídit vozidlo vyloučeny právě při této hranici alkoholu v krvi.⁴⁴ Případné negativní následky jednání podle tohoto ustanovení jsou pak logicky častější a zároveň i závažnější. Z tohoto důvodu dvě různá ustanovení a dvě různé sankce. Není však vyloučeno, že podle tohoto ustanovení může být posouzeno jednání řidiče nebo jezdce na zvířeti i bez dosažení této hranice za předpokladu, že správní orgán dojde k závěru, že řidičova schopnost k řízení vozidla byla skutečně snížena v rozsahu předpokládaném tímto ustanovením. O přestupek podle tohoto ustanovení půjde i tehdy, dojdou-li orgány činné v trestním řízení k závěru, že přestože došlo k naplnění formálních znaků trestného činu, ale z důvodu pouze nepatrné škodlivosti činu pro společnost (nedostatek materiálního znaku), nejde o trestný čin.⁴⁵ V praxi se podle tohoto ustanovení přestupkového zákona postihují přestupky řidičů méně nebezpečných vozidel jako například cyklistů nebo jezdců na zvířatech v silničním provozu. V souvislosti s ust. § 1 písm. b) a c) zákona o silničním provozu je třeba pro upřesnění zmínit, že na první pohled stejné znaky skutkové podstaty jsou uvedeny i v ust. § 274 trestního zákoníku, „*Ohrožení pod vlivem návykové látky*“, který však navíc vyžaduje výkon činnosti, při které by mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví lidí, nebo způsobení značné škody na majetku, přičemž typicky u cyklistů a jim podobným účastníkům silničního provozu je to pro jejich rychlost a hmotnost málo pravděpodobné i když ne zcela vyloučené. Příkladem může být jednání cyklisty v provozu na pozemní komunikaci, který řídil své nemotorové vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost. Věc byla nejprve posouzena Policií ČR jako trestný čin, avšak dozorující státní zástupce rozhodl o postoupení věci do správního řízení, neboť dospěl k závěru, že se s ohledem na všechny okolnosti případu se nejedná o trestný čin, ale o přestupek.

Ustanovení § 1 písm. d) zákona o silničním provozu má obdobnou funkci jako pořádková pokuta uvedená v ust. § 66 trestního řádu. Brání do jisté míry přestupci

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5.1968, sp.zn. Tz46/68, www.judikaty.cz

⁴⁵ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. s. 611, ISBN 978-80-87576-01-4

ve vyhýbání se postihu za porušení ustanovení o jízdě pod vlivem alkoholu nebo jinou návykovou látkou. Za přestupek podle § 1 písm. b) se podle § 4 písm. c) uloží pokuta od 2 500 Kč do 20 000 Kč a dle § 5 i zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Za přestupek podle § 1 písm. c) a d) se dle § 4 písm. a) uloží pokuta 25 000 Kč až 50 000 Kč a dle § 5 i zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. V souladu s ust. § 7, téhož zákona, je nelze projednat v blokovém řízení.

Zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (dále jen „tabákový zákon“), který vstoupil v účinnost k 1.1.2009, rozlišuje dva způsoby zjišťování alkoholu či jiných návykových látek. *Orientačním vyšetřením* se rozumí dechová zkouška, odběr slin, sěr z kůže nebo sliznic, které provádějí útvary Policie ČR, útvary Vojenské policie, Vězeňská služba ČR, Obecní policie a jiné k tomuto úkonu zákonem zmocněné osoby. Je prováděno schváleným a ověřeným analyzátozem alkoholu v dechu, k němuž byl Českým metrologickým institutem vydán kalibrační protokol a ověřovací list. *Odborným lékařským vyšetřením* se rozumí cílené klinické vyšetření lékařem ve zdravotnickém zařízení, které je k tomuto odborně a provozně způsobilé a podle jeho ordinace provedení dechové zkoušky nebo odběru vzorků biologického materiálu. Postižitelné podle tohoto ustanovení je odmítnutí se podrobit jak orientačnímu vyšetření, tak odbornému lékařskému vyšetření.

Orientační vyšetření je prováděno v souladu s metodikou Českého metrologického institutu⁴⁶. V případě pozitivní první dechové zkoušky je nutné provést po 5 minutách druhou dechovou zkoušku. Přesahuje-li rozdíl naměřených hodnot těchto zkoušek toleranci 10 procent, provede se opět po 5 minutách třetí dechová zkouška. Přesáhne-li naměřená hodnota opět desetiprocentní toleranci, vyzve orgán provádějící měření osobu k odbornému lékařskému vyšetření spojenému s odběrem vzorku biologického materiálu. Stejný postup se provede i v případě, že dechové zkoušky přesáhnou hranici 1,00 promile alkoholu. Při takovém výsledku dechových zkoušek se však již jedná na straně řidiče o podezření ze spáchání trestného činu „Ohrožení *pod vlivem návykové látky*“ a pro jeho prokázání je jako důkazního prostředku zapotřebí kromě odborného vyšetření lékařem i laboratorního vyšetření vzorku odebraného biologického materiálu na množství přítomného alkoholu. Policista je povinen o tomto osobu podezřelou poučit, zejména pak o následcích v případě odmítnutí takového vyšetření spojeného s odběrem vzorku biologického materiálu. V případě, že hodnoty naměřené dechovými zkouškami jsou ve vzájemné desetiprocentní toleranci a jsou

⁴⁶ Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátozem alkoholu v dechu Českého metrologického institutu AAD č. 114 MP-C008-08, www.cmi.cz

vyšší než 0,24 promile alkoholu a osoba s naměřenými hodnotami souhlasí, podepíše tyto hodnoty na výtisku z tiskárny, přiznává předchozí požití alkoholu a nepožaduje odborné lékařské vyšetření, má se přítomnost alkoholu v krvi za prokázanou⁴⁷ a odborné lékařské vyšetření se neprovede, neboť výsledek dechové zkoušky provedené předepsaným způsobem je stavěn na úroveň výsledku lékařského vyšetření spojeného s odběrem vzorku biologického materiálu. Za situace, kdy je policistou dechovou zkouškou zjištěna hodnota nižší než 0,24⁴⁸ promile alkoholu a řidič nepřiznává požití alkoholu před jízdou nebo během jízdy, se nejedná o podezření z přestupku.

e) řídí motorové vozidlo a

- 1. v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle § 81,*
- 2. byl jí zadržen řidičský průkaz podle § 118b odst. 1,*
- 3. není držitelem platného průkazu profesní způsobilosti řidiče,*
- 4. není držitelem platného posudku o zdravotní způsobilosti, nebo*
- 5. pozbyla jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropské unie, řidičského průkazu vydaného cizím státem nebo mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorového vozidla na území České republiky podle § 123c odst. 7,*

Ustanovení uvedená v jednotlivých bodech § 125c odst. 1 písmena e) zákona o silničním provozu se vztahují k řízení vozidla řidičem, kterému nebyla příslušná skupina či podskupina řidičského oprávnění nikdy udělena, řidičské oprávnění jí bylo pro ztrátu způsobilosti odňato, řidičské oprávnění pozbyla nebo se řidičského oprávnění vzdala, případně nesplňuje další obdobné podmínky stanovené k řízení vozidla.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena e) bod 1. uvádí nejzásadnější ustanovení této skupiny bodů, řízení vozidla řidičem, který není držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění, případně řidičem, který dosáhl hranice 12 bodů tzv. bodového systému a který řídí vozidlo buď v době ještě před obdržením výzvy k odevzdání řidičského pro ztrátu řidičského oprávnění, nebo po uplynutí doby po kterou tak činit nesměl, avšak nepožádal dosud o vrácení řidičského průkazu po opětovném nabytí řidičského oprávnění. Tímto ustanovením se tedy postihuje řidič, který řídí určitý druh vozidla, aniž by pro tuto činnost vlastnil příslušné řidičské oprávnění. Za tento přestupek se uloží ve správním řízení pokuta dle § 4 písm. a) od 25 000 Kč do 50 000 Kč a dle § 5 současně i zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Pokud by však řidič řídil motorové vozidlo v době, kdy mu toto bylo

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.5.2012, čj. 3 As 12/2012-21, www.nssoud.cz

⁴⁸ Dle tabulky č. 8, uvedené ve shrnutí pracovního postupu pro kontrolní orgány, jenž je přílohou metodiky měření alkoholu v dechu pro analyzátoři alkoholu v dechu Českého metrologického institutu AAD č. 114 MP-C008-08 (www.cmi.cz) je naměřené množství alkoholu analyzátořem v rozmezí 0,00 – 0,24 promile v přepočtu na limity stanovené právními předpisy nižší, či je rovno 0,20 g/kg alkoholu a jedná se tak o negativní dechovou zkoušku

zakázáno pravomocným rozhodnutím správního orgánu či soudu, dopustil by se takovým jednáním přečinu „Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání“.

Vzhledem k tomu, že ve výkladu problematiky dosažení 12 bodů a následné kvalifikace přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí docházelo k názorovým rozporům nalézacích soudů např. Krajského soudu v Hradci Králové⁴⁹, a názoru např. Krajského soudu v Ostravě⁵⁰, vydalo trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky stanovisko⁵¹, na jehož základě dovodil Nejvyšší soud České republiky závěr, že za odnětí řídičského oprávnění ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, je třeba považovat i pozbytí řídičského oprávnění řídiče, který v bodovém hodnocení dosáhl 12 bodů, neboť po dosažení maximálního počtu bodů je řídiči příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností doručeno oznámení o této skutečnosti současně s výzvou k odevzdání řídičského průkazu. Po uplynutí 5 dnů od doručení takového oznámení s výzvou pozbývá řídič řídičského oprávnění, nepodá-li ve lhůtě dle § 123c odst. 3 zákona o silničním provozu, námitky, neboť toto „oznámení“ a „výzvu“ lze dle názoru Nejvyššího správního soudu⁵² považovat za „rozhodnutí“ ve smyslu ust. § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

V § 125c odst. 1 písmena e) bod 2. výše uvedeného ustanovení zákon uvádí jednání řídiče, kterému byl zadržén řídičský průkaz podle § 118b odst. 1 zákona o silničním provozu, z důvodů uvedených v § 118a odst. 1 písm. a) až h) téhož zákona. Tento bod se snaží postihovat recidivu přestupkového jednání a zároveň působit preventivně vůči neukázněným a nebezpečným řídičům motorových vozidel. Za tento přestupek se dle § 4 písm. d) uloží pokuta od 5 000 Kč do 10 000 Kč a dle § 5 zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku a vzhledem k povinnosti uložit zákaz řízení nelze ani tento přestupek projednat v blokovém řízení. Zadržení řídičského průkazu je oprávněním Policie ČR v taxativně vymezených případech. Dojde-li k zadržení řídičského průkazu příslušníkem Policie ČR, nejedná se z jeho strany o uplatnění sankce za přestupek vůči řídiči, nýbrž se jedná o uplatnění ochranného opatření, jehož účelem je zabránění řídiči v dalším řízení motorových vozidel za zvlášť závažný delikt do doby, než bude příslušným správním orgánem rozhodnuto o případném odnětí řídičského oprávnění. Doba od zadržení řídičského průkazu do případného kladného rozhodnutí o odnětí řídičského oprávnění se následně započítává do délky sankce nebo trestu zákazu činnosti řízení motorových vozidel⁵³. V praxi po zadržení řídičského průkazu vydá

⁴⁹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3.2.2010, sp.zn. 14 To 26/2010, www.judikaty.cz

⁵⁰ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11.1.2010, sp.zn. 6 To 19/2010, www.judikaty.cz

⁵¹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.10.2010, sp.zn. Tpjn 302/2010-II, www.judikaty.cz

⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.1.2006, čj. 2 Ans 5/2005, www.nssoud.cz, rozsudek ze dne 5.1.2006, čj. 1 As 1/2005, www.nssoud.cz, rozsudek ze dne 10.2.2005, čj. 2 As 38/2004, www.nssoud.cz

⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.2008, čj. 5 As 77/2008-68, www.nssoud.cz

policista řidiči na místě potvrzení o zadržení řidičského průkazu, který následně s jednou kopií tohoto potvrzení odešle nejpozději do tří dnů správnímu orgánu dle místní a věcné příslušnosti k rozhodnutí. Současně odešle do registru řidičů obce s rozšířenou působností dle místa trvalého bydliště řidiče oznámení o zadržení řidičského průkazu. V případě, že v konkrétní věci zahájí orgány činné v trestním řízení úkony trestního řízení, vyžádá si správní orgán před svým rozhodnutím i souhlas dozorujícího státního zástupce. Řízení o zadržení řidičského průkazu je správní orgán povinen zahájit nejpozději do 5 dnů od doručení. V případě kladného rozhodnutí oznámí tuto skutečnost registru řidičů příslušné obce s rozšířenou působností a řidičský průkaz postoupí ke kartě řidiče k uložení. V opačném případě je povinen zadržený řidičský průkaz bezodkladně vrátit jeho držiteli.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena e) bodu 3. se vztahuje na jednání porušující ustanovení § 48 odst. 1 zákona č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti, konkrétně řízení vozidla řidičem bez platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče. V žádném případě nelze tento bod zaměňovat a následně i postihovat jako nedodržení povinnosti podle § 6 odst. 9 zákona o silničním provozu, který hovoří o povinnosti řidiče mít u sebe při řízení vozidla osvědčení o profesní způsobilosti řidiče⁵⁴. Za tento přestupek se dle odst. 4 písm. d) uloží pokuta od 5 000 Kč do 10 000 Kč a dle odst. 5 zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku.

Ve srovnání s předchozím ust. písm. e) bodu 2 se mi uvedená sankce jeví v určitém nepoměru, neboť do jednání podle ust. písm. e) bodu 3 spadá i řízení vozidla řidičem, který má osvědčení profesní způsobilosti řidiče neplatné pouze několik málo dní a nebezpečnost tohoto řidiče v silničním provozu je daleko nižší než nebezpečnost řidiče, kterému byl zadržen řidičský průkaz za hrubé porušení předpisů. Je zde stejný postih za řízení po drobném opomenutí povinnosti ve většině případů pouze administrativního charakteru a za řízení po hrubém porušení předpisů.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena e) bod 4. se vztahuje k povinnosti některých řidičů absolvovat v zákonem určených intervalech zdravotní prohlídku s posouzením zdravotní způsobilosti k dalšímu řízení vozidel. Jedná se o období § 125c odst. 1 písmena e) bodu 3. Kdo má povinnost mít platný posudek o zdravotní způsobilosti stanoví § 87 zákona o silničním provozu. Sankce za tento přestupek je shodná s § 125c odst. 1 písmena e) bod 2 a 3, je tedy možné uložit pokutu podle odst. 4 písm. d) v rozmezí od 5 000 Kč do 10 000 Kč a dle odst. 5 i zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Je nesporné, že zdravotní

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2009, čj. 9 As 7/2009-76, www.nssoud.cz

způsobilost k řízení motorových vozidel je bezpochyby jedním z důležitých předpokladů pro bezpečné ovládání vozidla a tím i pro bezpečnost na našich komunikacích. Ze své praxe však vím, že zejména u starších osob, podléhajících vzhledem ke svému věku lékařským prohlídkám podle § 87 odst. 3 zákona o silničním provozu, není zdravotní způsobilost zárukou také jejich praktické a odborné způsobilosti.

V této problematice již v minulosti na základě kasační stížnosti rozhodoval Nejvyšší správní soud, který ve svém rozsudku mimo jiné konstatoval, že: *„všechny zde uvedené skutkové podstaty přestupků jsou založeny na objektivní existenci nějakého jevu, bez ohledu na to, zda kontrolovaný může v okamžiku silniční kontroly konkrétní situaci prokázat, či nikoliv. Podstatné tedy je, zda k okamžiku prováděné silniční kontroly je řidič např. držitelem příslušné skupiny řidičského oprávnění, zda mu není k tomuto okamžiku zadržen řidičský průkaz či zda má platný posudek o zdravotní způsobilosti vydaný podle zákona o provozu na pozemních komunikacích a ve shodě s vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 277/2004 Sb., lhotejně, zdali jej má zrovna u sebe, či nikoliv. Pro úvahu o spáchání předmětného přestupku je tedy důležité, aby byl prokázán stav, zda objektivně, k okamžiku prováděné silniční kontroly, měl žalobce platný posudek o zdravotní způsobilosti (zdali již fakticky existoval), bez ohledu na to, předložil-li jej kontrolním orgánům v době silniční kontroly.“*⁵⁵

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena e) bod 5. se vztahuje na řízení vozidla řidičem, který vlastní oprávnění k řízení motorových vozidel, které mu nebylo vydáno Českou republikou, a zároveň pozbyl právo k řízení motorového vozidla na území České republiky. Vznik tohoto ustanovení vyplynul ze skutečnosti, že s účinností z. č. 411/2005 Sb., jsou v evidenční kartě řidiče, příslušnými obcemi s rozšířenou působností, evidovány i přestupky a sankce řidičů, kterým bylo řidičské oprávnění vydáno jiným státem než Českou republikou. Toto ustanovení se vztahuje zejména na případy, kdy cizinec dosáhne hranici 12 bodů v bodovém hodnocení řidičů. V tomto případě nemůže takový řidič pozbyt řidičské oprávnění jako takové, neboť mu nebylo uděleno příslušnými orgány České republiky, pozbývá však právo k řízení motorových vozidel na území České republiky po dobu jednoho roku ode dne nabytí právní moci rozhodnutí týkajícího se skutku, za který bylo dvanáctibodové hranice dosaženo.⁵⁶ Dle mého názoru se tímto opatřením zrovnoprávnilo postavení tuzemských a cizozemských řidičů. Za tento přestupek se ve správním řízení uloží dle odst. 4 písm. a) pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč a dle odst. 5 i zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.5.2010, čj. 1 As 33/2010 – 67, www.nssoud.cz

⁵⁶ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. s. 615, ISBN 978-80-87576-01-4

f) při řízení vozidla

1. v rozporu s § 7 odst. 1 písm. c) drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení,
2. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 40 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 50 km.h⁻¹ a více,
3. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 20 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více,
4. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o méně než 20 km.h⁻¹ nebo mimo obec o méně než 30 km.h⁻¹,
5. v rozporu s § 4 písm. b) a c) nezastaví vozidlo na signál, který jí přikazuje zastavit vozidlo nebo na pokyn „Stůj“ daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou,
6. v rozporu s § 5 odst. 2 písm. f) neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejetí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinna tak učinit, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo v rozporu s § 5 odst. 2 písm. g) ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání,
7. předjíždí vozidlo v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno,
8. nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinna dát přednost v jízdě,
9. v rozporu s § 29 odst. 1 vjíždí na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno,
10. v provozu na dálnici nebo na silnici pro motorová vozidla se otáčí, jede v protisměru nebo couvá v místě, kde to není dovoleno podle § 36 odst. 1 písm. b), nebo
11. neoprávněně stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo označené parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením nebo v rozporu s § 67 odst. 4 neoprávněně použije parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením při stání nebo při jízdě,

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 1 - 11 se zabývá dalšími porušeními zákona o provozu na pozemních komunikacích.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 1. se zabývá držením telefonního přístroje, nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení. Přestupkem je již samotné držení přístroje nebo zařízení, kdy není podstatné, zda je v činnosti a funkční. V praxi je však velmi obtížné, a v mnoha případech nemožné, zadokumentovat toto přestupkové jednání řidiče, prokazatelným a nezpochybnitelným způsobem, pokud se k tomuto řidič např. sám nedozná, nebo není-li toto potvrzeno přítomnými policisty.⁵⁷ Účelem zákona je tak postihnout nejen držení mobilů a diktafonů, ale i jiných přístrojů se záznamovou funkcí, jako např. fotoaparátu, jehož funkcí je právě vytvoření záznamu v podobě fotografie. Jako jiný způsob

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2008, čj. 1 As 64/2008 -42, www.nssoud.cz

držení např. telefonu lze označit i držení takového přístroje hlavou na rameni. Držení v ruce a obsluha takového zařízení je jednáním, které jednak brání fyzicky ovládat vozidlo (jedna ruka na volantu chybí), a jednak odpoutává pozornost řidiče od situace v silničním provozu, kvůli byť i sebemenšímu soustředění na fotografování, a to i v případě je-li vozidlo vybaveno automatickou převodovkou. Řidič takovým jednáním zvyšuje nebezpečí vzniku škody.⁵⁸

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) body 2. až 4. postihují nedodržení ustanovení jednotlivých odstavců § 18 zákona o silničním provozu, který hovoří o rychlosti jízdy v obci i mimo obec. Oproti předcházejícím právním úpravám zde došlo k taxativnímu vymezení přestupkového jednání, kdy v minulosti, až do počátku účinnosti zákona o silničním provozu, byl tento přestupek zahrnut se všemi ostatními do jednotné kategorie přestupků v silničním provozu. V současné právní úpravě však došlo ke změně, kdy v bodech 2, 3 a 4 písm. f) odst. 1 ust. § 125c, je jako speciální přestupek uvedeno jednání, překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci v limitech o 40 km.h⁻¹, o 20 km.h⁻¹ a o méně než 20 km.h⁻¹ a v limitech o 50 km.h⁻¹ a více, o 30 km.h⁻¹ a více a o méně než 30 km.h⁻¹ mimo obec. Zákonodárce se touto úpravou snaží rozlišit nebezpečnost jízdy vyšší než dovolenou rychlostí a jednotlivá jednání naplňující skutkovou podstatu těchto přestupků je možno, díky svému přesnému členění, s ohledem na zvyšující se míru společenské nebezpečnosti postihovat přísněji, neboť přestupek překročení nejvyšší dovolené rychlosti je nejčastěji řešeným přestupkem v silničním provozu a je přitom značný rozdíl, dojde-li k překročení nejvyšší dovolené rychlosti jen o několik málo kilometrů nebo až o několik desítek kilometrů. Zejména následky v případě dopravní nehody jsou nesrovnatelné. Podle stávající právní úpravy je každé překročení nejvyšší dovolené rychlosti hodnoceno jako speciální přestupek, má tedy své zvláštní ustanovení a není zahrnuto do ostatních přestupků. Oprávnění k měření rychlosti jízdy je dáno ze zákona pouze Policii České republiky a Obecní či Městské policii. Tato činnost však nemůže být přenesena na jiné soukromoprávní subjekty a to ani v případě, že tyto subjekty jsou k takové činnosti autorizovány.⁵⁹ Důvody, kterými řidiči na svou obhajobu při řešení přestupků argumentují, je celá řada. Jedním z takových je i argumentace nefunkčním palubním počítačem včetně rychloměru z důvodu závady vozidla. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu, nezbavuje ani tato závada na vozidle řidiče odpovědnosti za přestupek neboť tento druh přestupku může být spáchán i z nedbalosti a

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2011, čj. 5 As 77/2010 – 156, www.nssoud.cz

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2008, čj. 1 As 12/2008-67, www.nssoud.cz

důvody, které vedly řidiče k užití takového vozidla k jízdě, mohou být zohledněny pouze ve výši ukládání sankce.⁶⁰ Neobstojí ani argument k nezákonnosti pořízení důkazu měřicím zařízením z policejního vozidla, které při získávání takového důkazu překročilo maximální dovolenou rychlost jízdy, aniž by mělo v činnosti výstražné zařízení, neboť překročení rychlosti jízdy vozidla Policie ČR je v těchto případech nezbytné k plnění jejích úkolů.⁶¹ Současně jsou však správní orgány povinny zkoumat i skutečnosti, kdy a kde a za jakých okolností k takovému přestupku došlo. Obecně lze vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se totiž k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. Z toho vyplývá, že ne každé překročení nejvyšší povolené rychlosti, byť o jediný kilometr, naplňuje vždy a bez dalšího materiální znak přestupku.⁶²

Nejzávažnější z těchto přestupků, který je uveden v ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 2 nelze v souladu s ust. odst. 7 projednat v blokovém řízení, je zde povinnost dle odst. 5 uložit i zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku a dle odst. 4 písm. d) peněžitou pokutu od 5 000 Kč do 10 000 Kč.

Za přestupek uvedený v ust. § 125c odst. 1 písmena f) bod 3 je možné dle ust. odst. 6 písm.c) uložit pokutu v blokovém řízení v částce do 2 500 Kč, avšak pouze v případě, kdy došlo ke spáchání přestupku poprvé v průběhu dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců. V případě druhého a dalšího jednání spadajícího pod totéž ustanovení v průběhu uplynulých dvanácti měsíců, je již povinnost mimo pokuty uložit i zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců a nelze tedy projednat v blokovém řízení. Pokuta se ukládá od 2 500 Kč do 5 000 Kč.

Za přestupek uvedený v ust. § 125c odst. 1 písmena f) bod 4 se uloží pokuta od 1 500 Kč od 2 500 Kč a v případě blokového řízení se uloží za tento přestupek pokuta ve výši do 1 000 Kč.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2009, čj. 1 As 73/2009-78, www.nssoud.cz

⁶¹ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.2.2010, sp.zn. 58 Ca 46/2009-37, rozhodnutí č. 2080/2010 Sb. NSS, www.nssoud.cz

⁶² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, čj. 5 As 104/2009-45, www.nssoud.cz

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 5. směřuje proti řidiči, který nezastaví vozidlo na světelný signál, který mu přikazuje zastavit vozidlo, nebo nezastaví vozidlo na signál „Stůj“ daný oprávněnou osobou. Světelné signály a jejich význam jsou dále upraveny v § 70 téhož zákona a v § 79 jsou uvedeny osoby oprávněné k zastavování vozidel a způsob zastavování. Ze své praxe vím, že typickým příkladem tohoto protiprávního jednání je jízda křižovatkou na červený signál „Stůj“, kdy se v drtivé většině případů jedná o velmi závažný přestupek, ke kterému dochází jednak tím, že řidiči buď přehlédnou červený signál, nebo se snaží křižovatkou ještě na posledních chvíli projet a spoléhají, že to stihnou. Řidič, který zastavil vozidlo před příčnou čarou souvislou a v místě, kde taková čára není před signalizačním zařízením, je povinen stát až do doby, kdy se na signalizačním zařízení rozsvítí zelený signál „Volno“ pro jeho směr jízdy.⁶³ Takový přestupek spáchá řidič i v případě nezastavení vozidla na signál „Stůj“ dávaný pokynem ruky oprávněné osoby, např. policisty, nebo rozsvícením signalizačních prostředků s nápisem „STOP“ umístěného na policejním vozidle.⁶⁴ Za tento přestupek je možné dle ust. odst. 6 písm.c) uložit pokutu v blokovém řízení v částce do 2 500 Kč, avšak s ohledem na ust. odst. 5 pouze v případě, kdy došlo ke spáchání přestupku poprvé v průběhu dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců. V případě druhého a dalšího jednání spadajícího pod totéž ustanovení v průběhu uplynulých dvanácti měsíců, je již povinnost mimo pokuty uložit i zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců a nelze tedy projednat v blokovém řízení. Pokuta se ukládá podle ust. odst. 4 písm. e) v rozmezí od 2 500 Kč do 5 000 Kč.

U tohoto bodu bych se rád zastavil a zmínil pro zajímavost nálezy ombudsmana Pavla Varvařovského, který již před rokem označil pokutování těchto přestupků městskou či obecní policií za nezákonnou, neboť k tomu nemají oprávnění. Ministerstvo dopravy tehdy tvrdilo, že obecní policie takovou pravomoc má. Strážníci dlouhou dobu řešili jízdu na červenou jako „vjezd do míst, kde je to místní nebo přechodnou úpravou“ zakázáno. Podle veřejného ochránce práv to však bylo špatně. Při jízdě na červenou mohli podle něho pouze sepsat s řidičem záznam a ten předat úřadu nebo přivolat policii České republiky. Ministerstvo dopravy nakonec tento jeho závěr akceptovalo a vydalo nařízení, že žádný strážník nesmí na místě vybrat pokutu za jízdu na červenou. V současné době se však Ministerstvo vnitra ČR snaží tento stav zvrátit, neboť v rámci příprav novely zákona o obecní policii požaduje, aby se změnil i seznam přestupků, za něž může obecní policie ukládat

⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.5.2012, čj. 3 As 3/2012 -20, www.nssoud.cz

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.11.2011, čj. 7 As 97/2011 -73, www.nssoud.cz

blokové pokuty. A nově tak lze ve výčtu najít i „nezastavení vozidla na signál nebo znamení k zastavení“. Nejde však o jediný nový přestupek v seznamu. Obecní policie má mít podle návrhu právo vybírat na místě pokuty od řidičů, kteří ohrožují chodce, například na přechodu.⁶⁵

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 6. se zabývá ochranou chodců pohybujících se na vyznačeném přechodu pro chodce nebo přecházejících komunikaci, na kterou řidič odbočuje. Snahou zákonodárce je tímto ustanovením zvýšit bezpečnost v silničním provozu a chránit práva slabších, tedy v tomto případě zejména život a zdraví chodců, jako účastníků silničního provozu. Je zde jednoznačný posun k vynucení ohleduplnějšího vztahu motoristické a nemotoristické veřejnosti tak, jak je tomu v zemích Evropské unie. Nejedná se však o absolutní přednost chodců, jak bylo zejména v minulosti prezentováno některými veřejnými sdělovacími prostředky. Dle právních předpisů nemá chodec přednost před tramvají a před vozidly s právem přednosti v jízdě. I v běžných případech, kdy chodec právo přednosti má, musí však dbát určité opatrnosti a brát ohled zejména na své zdraví a život, zejména s přihlédnutím k fyzikálním zákonům, kdy není možné zastavit jedoucí vozidlo tak rychle, jak dokáže zastavit svůj pohyb chodec. V případě vzniku dopravní nehody je příčina dopravní nehody zásadním skutkovým zjištěním pro posouzení zavinění a rozhodnutí o spáchání přestupku. Rozhodující je zkoumání správního orgánu, zda ke střetu s chodcem došlo vinou neopatrné jízdy řidiče, nebo naopak vinou chodce, který náhle bez rozhlédnutí vstoupil do vozovky. Ke svému rozhodnutí je správní orgán povinen zjistit přesně a úplně skutkový stav věci a k tomu si opatřit potřebné podklady. Při dopravních nehodách je zpravidla jako následek vznik zranění chodce. Rozsah zranění, doba léčení a omezení v obvyklém způsobu života je zpravidla zjišťováno nejen na základě subjektivních příznaků zraněného ale zejména na základě lékařských zpráv, případně znaleckým posudkem soudního znalce v oboru zdravotnictví.⁶⁶ Za tento přestupek lze uložit pokutu v blokovém řízení, a to ve výši 2 500 Kč, pouze v případě, že řidič nespáchal tentýž přestupek v průběhu dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců. V opačném případě se ve správním řízení udělí pokuta od 2 500 Kč do 5 000 Kč a zákaz činnosti v trvání od jednoho do šesti měsíců.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 7. se zabývá předjížděním. Kdy, kde a za jakých podmínek je předjíždění zakázáno stanovuje odst. 5 ust. § 17 „Předjíždění“. Nesprávné předjíždění patří mezi velmi nebezpečné jednání účastníků silničního provozu

⁶⁵ Zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/272097-vnitro-chce-straznikum-vratit-moznost-vybirat-pokuty-za-jizdu-na-cervenou.html> ze dne 2.7.2012

⁶⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.08.2008, čj. 5 As 32/2008 – 51, www.nssoud.cz

a ze statistického hlediska je jednou ze sledovaných kategorií příčin vzniku dopravních nehod. Je samozřejmé, že ne každé nedovolené předjíždění vede ke vzniku dopravní nehody, avšak zvyšuje se tímto jednáním nebezpečnost v silničním provozu, dochází k omezení i ohrožení ostatních účastníků a vzniku nebezpečných situací. Tyto situace nepřispívají k bezpečnosti silničního provozu, vznikají zpravidla nepředvídatelně na nejméně očekávaných místech. Je pochopitelné, že snahou zákonodárce je eliminovat v maximální možné míře toto chování řidičů a z tohoto důvodu byla dána policistům a obcím možnost, na základě místní znalosti, označit takto nebezpečná místa a v těchto místech zakázat předjíždění místní úpravou, zpravidla dopravním značením. K nedovolenému a nebezpečnému předjíždění dochází v provozu na pozemních komunikacích téměř všude, ovšem k jeho odhalení dochází zřídka, zpravidla pouze zaznamenáním na záznamové zařízení Policie ČR,⁶⁷ v horším případě až při dopravní nehodě. V tomto případě hraje velmi významnou roli preventivní činnost Policie ČR, neboť již pouhou přítomností v inkriminovaném místě dochází ke značnému poklesu výskytu těchto přestupků.

I v této otázce rozhodoval v minulosti na základě kasační stížnosti Nejvyšší správní soud, který konstatoval, že: *„Pokud tedy řidič předjíždí jiné vozidlo v rozporu se zákonem o silničním provozu, bude bez ohledu na to, zda zákaz předjíždění vyplývá přímo ze zákona (§ 17 odst. 5) nebo z dopravní značky, jeho jednání postižitelné podle § 22 odst. 1 písm. f) bodu 7 přestupkového zákona.“*⁶⁸

V ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 8. se zákon zaměřil na přestupky související s nedáním přednosti v jízdě. Jedná se zejména o nedání přednosti při jízdě křižovatkou dle § 22 zákona o silničním provozu, včetně nedání přednosti při odbočování vlevo dle § 21 odst. 5 téhož zákona, a nedání přednosti při vjíždění na pozemní komunikaci podle § 23 tohoto zákona. V tomto ustanovení je nejdůležitějším pojmem „dát přednost v jízdě“. Z výkladu tohoto pojmu vyplývá, že se jedná o povinnost řidiče nezahájit jízdu nebo jízdni úkon nebo v nich nepokračovat, pokud by řidič, který má přednost v jízdě, musel náhle měnit směr nebo rychlost jízdy. Tato povinnost však není absolutní, platí zejména ve vztahu k vozidlům, která jsou již tak blízko, že by pro jejich řidiče znamenalo nebezpečí nutnosti náhlé změny směru nebo rychlosti jízdy. Při odhadu bezpečné vzdálenosti vychází řidič ze svých zkušeností a odhadu rychlosti jízdy přibližujícího se vozidla. Pokud je rychlost jízdy vozidla, které má přednost v jízdě výrazně překročena, za případnou kolizi může nést

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.2.2012, čj. 9 As 95/2011 – 107, www.nssoud.cz

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.5.2009, čj. 1 As 27/2009 – 76, www.nssoud.cz

zodpovědnost právě řidič tohoto vozidla.⁶⁹ Ze své praxe si vzpomínám na jeden konkrétní případ, kdy došlo ke střetu dvou protijedoucích osobních vozidel na křižovatce, kdy jeden z řidičů odbočoval vlevo. Tento řidič argumentoval tím, že v době, kdy započal jízdní úkon, nejelo v protisměru žádné vozidlo. V době, kdy již probíhal tento jízdní úkon, vyjelo ze zatáčky za horizontem vysokou rychlostí vozidlo, jehož řidič i přes prudké brzdění nedokázal střetu zabránit. Druhý řidič samozřejmě vinu popíral s tím, že jel po hlavní silnici a má tedy přednost v jízdě. Ve věci byl tedy přibrán soudní znalec v oboru doprava, který na základě jednotlivých výpovědí, stop nalezených na vozovce, rozsahu poškození vozidel a celkové situace v místě dopravní nehody vypracoval časový snímek pohybu jednotlivých účastníků v prostoru a čase a ve svém znaleckém posudku konstatoval, že kdyby řidič vozidla jedoucího po hlavní komunikaci jel rychlostí v místě dovolenou, střetu s odbočujícím vozidlem by zabránil. Dále konstatoval mimo jiné, že v době, kdy odbočující řidič měl povinnost dát přednost v jízdě, nebylo vůči komu tuto povinnost uplatnit. Na základě všech skutečností, zejména pak s přihlédnutím k uvedenému znaleckému posudku byl správním orgánem z přestupku uznán vinným řidič vozidla jedoucí po hlavní silnici právě proto, že výrazně překročil maximální dovolenou rychlost.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 9. se zabývá vjížděním na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno. Nejčastějším případem porušování tohoto ustanovení je vědomé vjíždění na nechráněný železniční přejezd v době, kdy je ještě dávána výstraha červenými střídavě přerušovanými světly po přejezdu vlaku, nebo vjíždění na železniční přejezd v době kdy se již zvedají závory u chráněných železničních přejezdů, ale stále je ještě v činnosti světelná či zvuková výstraha.

Zejména u vícekolejných přejezdů je nebezpečnost tohoto jednání značně vysoká, a to jak v prvním, tak i v druhém případě. Může zde totiž dojít k přehlédnutí jedoucího vlaku po vzdálenější koleji nebo z opačného směru a v případě chráněného přejezdu k poškození drážního zařízení např. při opětovném spuštění závor. V tomto případě se však poškození drážního zařízení zpravidla neposuzuje jako přestupek, ale prověřuje se jako trestný čin „*Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti*“ ve smyslu ust. § 277 trestního zákoníku.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 10. postihuje otáčení, couvání a jízdu v protisměru na dálnicích a silnicích pro motorová vozidla. Provoz na dálnici a silnici pro motorová vozidla jako takový je v zákoně o provozu na pozemních komunikacích,

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.4.2004, sp.zn. 5 Tdo 1173/2004, www.nsoud.cz

upraven v § 35 až 38 zákona o silničním provozu. Jednání uvedené v tomto ustanovení zákona o silničním provozu je zvláště nebezpečné zejména z toho důvodu, že dálnice a silnice pro motorová vozidla jsou tzv. rychlostními komunikacemi, jsou tedy určeny pro vozidla, jejichž maximální dovolená rychlost jízdy není nižší než 80 km.h⁻¹, v případě dálnice procházející obcí i pro provoz motorových vozidel a jízdních souprav pro veřejnou hromadnou dopravu, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší než 65 km.h⁻¹. Jiným vozidlům a zejména chodcům není dovoleno tyto komunikace využívat. Vozidla couvající, otáčející se nebo jedoucí v protisměru, případně výskyt chodce na těchto komunikacích značně snižují bezpečnost silničního provozu a to zejména pro jejich neočekávanost. Vzhledem k vysokým rychlostem vozidel se značně snižuje reakční doba ostatních řidičů a zároveň dochází k podstatně závažnějším následkům a to jak na majetku, tak na životě a zdraví. V souvislosti s jízdou vozidla v protisměru se může řidič takového vozidla dopustit trestného činu „Obecného ohrožení“. Toto jednání je však nutné vždy posuzovat se všemi konkrétními okolnostmi (rychlost jízdy, délka jízdy, hustota provozu, reálně hrozící střet vozidel apod.), neboť samotná jízda v protisměru po dálnici nestačí k závěru o existenci obecného nebezpečí jako znaku skutkové podstaty tohoto trestného činu.⁷⁰ V poslední době se toto jednání objevilo jako adrenalinová zábava některých skupin zejména mladých lidí, nutno ale podotknout, že ne všechny případy skončily šťastně.

Ustanovení § 125c odst. 1 písmena f) bod 11. je věnován ochraně práv spojených s označením vozidla přepravující osobu těžce postiženou, nebo řízeného osobou sluchově postiženou, taktéž s označením vozidla lékaře ve službě konajícího návštěvní službu. Současná právní úprava nově zavádí pro osoby se zdravotním postižením uvedené v § 67 zákona o silničním provozu nové označení vozidel parkovacím průkazem nahrazujícím původní označení O1 a stanovuje podmínky, za nichž může být tento průkaz používán. Parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením se vystavuje přímo na konkrétní jméno oprávněného držitele, odpovídá vzoru dle EU a tím je ve všech členských státech použitelný.

Tento přestupek postihuje zneužívání výhod určených pro občany tělesně postižené. Parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením umožňuje jeho držiteli využívání některých výhod, týkajících se zejména zákazu stání, zákazu vjezdu a parkování. Je to např. parkování na místě vyhrazeném pro takto označená vozidla. Parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením může být označeno pouze vozidlo, které řídí, nebo kterým je přepravována osoba, která je držitelem parkovacího průkazu pro osoby se zdravotním

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2007, sp.zn. 6 Tdo 1025/2007, www.nsoud.cz

postižením. Zneužitím se proto rozumí nejen parkování na vyhrazeném místě vozidlem bez tohoto označení, ale též využívání výhod spojených s provozováním vozidla takto označeného, které v době čerpání těchto výhod z označení plynoucích, nepřepравuje držitele tohoto parkovacího průkazu pro osoby se zdravotním postižením.

Sankce za přestupky uvedené v ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bodů 1 - 11 jsou po vzoru předcházející právní úpravy zachovány v nezměněné podobě.

g) v rozporu s § 43 poruší omezení jízdy některých vozidel

V určitém období kalendářního roku je některým vozidlům ve vymezených časech uložen zákaz jízdy po dálnicích případně silnicích I. třídy. Přesné doby a časy zákazů jízdy s uvedením konkrétních typů vozidel jsou stanoveny právě v ust. § 43 zákona o silničním provozu. Omezení jízdy se vztahuje zejména na nákladní vozidla s maximální přípustnou hmotností nad 7 500 kg a dále na speciální automobily, zvláštní vozidla, potahová vozidla a ruční vozíky. Uvedené ustanovení slouží ke zvýšení plynulosti silničního provozu zejména v letním období a ve dnech pracovního klidu.

h) způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví,

i) při dopravní nehodě

- 1. v rozporu s § 47 odst. 2 písm. a) neprodleně nezastaví vozidlo,*
- 2. v rozporu s § 47 odst. 3 písm. b) neohlásí dopravní nehodu policistovi,*
- 3. v rozporu s § 47 odst. 3 písm. f) neprokáže totožnost ostatním účastníkům nehody včetně sdělení údajů o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě, nebo*
- 4. v rozporu s § 47 odst. 4 písm. c) nedovoleně opustí místo dopravní nehody nebo se neprodleně nevrátí na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody,*

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. h), i) bodu 1 - 4 je věnováno dopravním nehodám. Co je dopravní nehoda, definuje zákon o silničním provozu v ust. § 47 odst. 1: „*Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k smrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.*“ Jednání s následkem vzniku dopravní nehody mělo i dříve v přestupkovém zákoně své vlastní ustanovení, výraznou úpravou zákonem č. 411/2005 Sb., ze dne 21.9.2005, bylo rozloženo do samostatných bodů.

V ustanovení § 125c odst. 1 písm. h) je uvedena taková dopravní nehoda, při níž dojde k ublížení na zdraví jiné osobě. Podle dřívější právní úpravy nebylo zranění účastníků takto

obsaženo v ustanovení přestupku s důsledkem dopravní nehody, ale v praxi byl viník dopravní nehody postihován nejen za přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle znění příslušného ustanovení o dopravní nehodě, ale souběžně i za přestupek proti občanskému soužití podle ust. § 49 přestupkového zákona. Současnou právní úpravou byl termín „zranění“ nahrazen termínem „ublížení na zdraví“. Tato zdánlivě bagatelní změna má ve svém důsledku velmi podstatnou změnu úhlu pohledu na posuzování rozsahu zranění utrpěného v souvislosti s dopravní nehodou, kdy ne každé zranění při dopravní nehodě zakládá skutkovou podstatu tohoto přestupku. K posouzení této složité otázky je v drtivé většině případů nutná konzultace se soudními znalci z oboru zdravotnictví, kteří o zjištěných skutečnostech vypracují Odborné vyjádření případně Znalecký posudek, k němuž se přihlíží v dalším rozhodování ve věci.⁷¹ Jedná se převážně o zranění lehčího charakteru bez výrazného omezení v obvyklém způsobu života. Dopravní nehody, při níž dojde jinému k těžkému ublížení na zdraví, nebo k usmrcení osoby jsou vždy šetřeny v souvislosti s podezřením ze spáchání trestného činu. Dopravní nehody spadající pod toto ustanovení nelze řešit na místě v blokovém řízení.

V ustanovení § 125c odst. 1 písm. i) bod 1 – 3. je uvedeno další jednání v souvislosti s dopravní nehodou. Zdánlivě se jedná o méně závažná jednání, než jednání dle předchozího ustanovení, avšak při hlubším zamyšlení již samotný fakt, že jde o jednání v souvislosti s dopravní nehodou, tento dojem do značné míry vyvrací. Tato ustanovení se vztahují na účastníky dopravních nehod, při kterých nedošlo k usmrcení nebo zranění osoby, nebo ke vzniku hmotné škody zřejmě převyšující částku 100 000 Kč na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí a nevznikla-li povinnost oznámit dopravní nehodu policistovi.

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. i) bod 4. směřuje proti účastníkům dopravních nehod, při kterých dojde k závažnějšímu následku, tedy ke zranění nebo usmrcení osoby, nebo ke vzniku hmotné škody zřejmě převyšující částku 100 000 Kč na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí anebo vznikla-li povinnost oznámit dopravní nehodu policistovi neboť došlo ke vzniku hmotné škody na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě nebo vzniku škody na věci přepravované v tomto vozidle, nebo došlo k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace, nebo sami účastníci dopravní nehody nemohou bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.08.2008, čj. 5 As 32/2008 – 51, www.nssoud.cz

Podle ust. § 47 odst. 3 písm. g) zákona o provozu na pozemních komunikacích, mají účastníci dopravní nehody možnost, vyřešit společně dopravní nehodu bez asistence Policie ČR sepsáním záznamu o nehodě, který podepsaný neprodleně předají pojistiteli. Tento postup je možný pouze za splnění stanovených podmínek, že:

- a) nedošlo ke zranění či usmrcení osob
- b) škoda je nižší než 100 000 Kč na jednotlivých vozidlech včetně přepravovaných věcí, a nevznikla škoda na majetku třetí osoby s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič je účastníkem dopravní nehody.
- c) nedošlo k poškození či zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace (např. svodidlo, sloup veřejného osvětlení, zábradlí, apod.)
- d) účastníci nedokáží samostatně obnovit plynulost silničního provozu bez vynaložení nepřiměřeného úsilí (např. nepojízdná vozidla po dopravní nehodě blokují provoz v křižovatce, blokují provoz tramvají, došlo k úniku provozních kapalin, apod.).

Dopravní nehoda při splnění těchto podmínek může tedy pro pachatele přestupku skončit bez sankčního postihu.

V praxi tento postup, který je účastníky dopravních nehod stále více využíván, přináší i negativní situace a to zejména v případě je-li následně škoda vyčíslena v částce přesahující 100 000 Kč, odmítají pojišťovny takto vyčíslenou částku hradit bez dodatečného nahlášení dopravní nehody Policii ČR. K těmto situacím nezřídka dochází i s několikatydenním zpožděním, kdy jen stěží mohou orgány Policie ČR zpětně zajistit takové důkazy, které by vedly k řádnému a spolehlivému zjištění skutku. Obdobná situace může nastat i v případě, že některý z účastníků zamlčí ať už z jakéhokoliv důvodu zranění, a toto zranění uplatní po vyšetření ve zdravotnickém zařízení dodatečně na pojišťovně. I v tomto případě jsou účastníci odkazováni na Policii ČR, kam přicházejí tyto skutečnosti dodatečně hlásit.

j) v rozporu s § 3 odst. 4 použije antiradar,

Toto ustanovení postihuje řidiče, který při provozu na pozemních komunikacích při řízení vozidla použije antiradar, jedná se o novinku v současné právní úpravě. V ust. § 3 odst. 4 zákona o silničním provozu, je uvedeno: „*Nikdo nesmí používat technické prostředky a zařízení, které znemožňují nebo ovlivňují funkci technických prostředků používaných při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích (dále jen "antiradar").*

V souvislosti s postihováním tohoto přestupkového jednání je třeba říci, že nepostačuje samotná instalace zařízení na vozidlo a jeho následné zjištění, avšak řidiči musí být prokázáno, že o uvedeném zařízení na vozidle věděl a že zařízení znemožnilo nebo ovlivnilo funkci technických prostředků používaných při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích.⁷²

k) jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až j), nesplní nebo poruší povinnost stanovenou v hlavě II tohoto zákona.

V souladu s ustanovením § 125c odst. 1 písm. k) je tedy postižen každý účastník provozu na pozemní komunikaci, včetně vozků, cyklistů, chodců atd., který poruší některé z mnoha ustanovení výše uvedeného zákona a přitom nemůže být jeho jednání posuzováno dle předešlých písmen téhož odstavce. Z tohoto důvodu se jedná o tzv. souhrnnou (sběrnou) skutkovou podstatu přestupku.⁷³ Jedná se v převážné většině o drobné přestupky, které přímo neohrožují život, zdraví či majetek účastníků provozu na pozemní komunikaci, přesto však zvyšují nebezpečnost silničního provozu, například pro svou neočekávanost, zhoršení výhledových poměrů apod. Postih za naplnění této skutkové podstaty je z hlediska správního trestání nejmírnější. Tyto přestupky je možné řešit v blokovém řízení, za jejich spáchání je možné uložit pokutu do výše 2 000 Kč.

Příkladem jednání, které může být označeno jako přestupek podle tohoto ustanovení, mohu uvést např. vznik dopravní nehody v důsledku nedodržení dostatečné bezpečnostní vzdálenosti, kdy tato povinnost je uvedena v ust. § 19 odst. 1 zákona o silničním provozu, a jejímž smyslem je přimět řidiče, aby dodržovali při jízdě určitou bezpečnostní vzdálenost, díky které mohou včas zareagovat na nečekanou situaci a vyhnout se případné srážce. Pokud tedy řidič osobního motorového vozidla reaguje obvyklým způsobem, tedy brzděním, na standardní událost, která nastala před ním (např. dívka na kolečkových bruslích v jeho vlastním jízdním pruhu a protijedoucí traktor na úzké komunikaci znemožňující bezpečné objetí dívky), jde o dopravní situaci, kterou řidič vozidla jedoucí za ním měl a mohl předpokládat s ohledem na své osobní poměry a povahu běžného provozu na silničních komunikacích a v takovém případě nelze vysvětlit náraz zezadu do vozidla jedoucího před ním jinak, než nedodržením dostatečné bezpečnostní vzdálenosti.⁷⁴ Jiným příkladem může být např. parkování vozidla na chodníku. Zákaz používání chodníku jinými účastníky než

⁷² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.5.2011, čj. 9 As 76/2010-76, www.nssoud.cz

⁷³ KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha : Leges s.r.o., 2011. s. 627, ISBN 978-80-87576-01-4

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.05.2009, čj. 1 As 18/2009 – 59, www.nssoud.cz

chodci je zakotven v ust. § 53 odst. 2 zákona o silničním provozu. Při projednávání takového přestupku však musí správní orgán soustředit svou pozornost zejména na skutečnost, zda se skutečně jedná o chodník, tedy zda takový pozemek, který stavebně a technicky může k tomuto účelu sloužit, byl příslušným orgánem takto výslovně určen a musí o tomto obstarat nezbytné důkazy.⁷⁵ Oba uvedené přestupky jsou zejména ve městech řidiči v hojné míře páčány a to ať už v důsledku hustoty silničního provozu, či z nedostatku parkovacích kapacit, kterých ještě se vznikem tzv. městských parkovacích zón výrazně ubylo. Jako poslední příklad bych uvedl situaci, ke které dochází na rozdíl od předcházejících, mimo města a velké aglomerace. Jedná se o situaci, kdy řidič vjíždí do místa, které se z nějakého důvodu zužuje a kde má vzhledem k okolnímu terénu snížen výhled do místa, kam přijíždí. V takové situaci je povinen jet pouze takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled. Tato povinnost je uvedena v ust. § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu. Dojde-li v takovém místě k dopravní nehodě, řidiči mnohdy argumentují tím, že v místě není maximální dovolená rychlost snížena a vzhledem k tomu, že nepřekročili v místě maximální dovolenou rychlost, nemůže jít z jejich strany o spáchání přestupku a že na vině je někdo jiný. Policisté či správní orgány pak musí řidičům při řešení takové situace vysvětlit, že jsou v takové situaci povinni jet jen takovou rychlostí, aby byli s ohledem na zakřivení zatáček a dostupný výhled do zatáčky schopni bezpečně zastavit vozidlo tzv. na viděnou.⁷⁶

(2) Fyzická osoba se dopustí jako provozovatel vozidla přestupku tím, že v rozporu s § 10 odst. 1 písm. d) přikáže nebo svěřá samostatné řízení vozidla osobě, o níž nezná údaje potřebné k určení její totožnosti.

(3) Fyzická osoba se dopustí přestupku jako učitel autoškoly tím, že v provozu na pozemních komunikacích

a) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. a) požije alkoholický nápoj nebo užije návykovou látku během provádění výcviku ve výcvikovém vozidle,

b) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. b) provádí výcvik ve výcvikovém vozidle bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

c) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. c) provádí výcvik ve výcvikovém vozidle, jestliže je jeho schopnost k vykonání učitele autoškoly snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,

d) se přes výzvu dle § 8a odst. 2 písm. a) a b) odmítne podrobit vyšetření, zda při provádění výcviku nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.07.2008, čj. 2 As 48/2008 – 58, www.nssoud.cz

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11.3.2010, čj. 7 As 4/2010-226, www.nssoud.cz

Ustanovení § 125c odst. 2. umožňuje alespoň teoreticky ztotožnit osobu řidiče. Provozovatel vozidla však může s odkazem na ust. § 60 přestupkového zákona odeprít podání vysvětlení, ve kterém by uvedl údaje k totožnosti řidiče, pokud by tím vystavil postihu za přestupek nebo trestný čin osobu jemu blízkou, které jsou uvedeny v ust. § 68 odst. 4 téhož zákona. Toto právo neobviňovat sebe nebo osoby sobě blízké je v řízení o přestupcích přiměřeným průmětem ústavního práva, jež je pro účely trestního stíhání zakotveno v čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na úrovni zákonné je pak pro účely trestní upraveno v § 100 trestního řádu. Ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích ovšem nesporně nemůže sloužit k tomu, aby se kterákoliv osoba mohla zříci své odpovědnosti za spáchaný přestupek tam, kde není dostupné přímé svědectví či přímý důkaz, a to pouhým odkazem na to, že přestupek spáchal někdo jiný, bez další specifikace této osoby s poukazem, že se jedná o osobu blízkou. V praxi u fyzických osob se značně zužuje použitelnost citovaného odstavce 2, neboť odkaz na osobu blízkou je provozovateli vozidel ve značné míře využíván a jeho zneužití nelze v naprosté většině případů prokázat ani z ostatních provedených důkazů, z nichž by bylo možno dospět k ucelenému důkaznímu řetězci, z něhož by bylo možno dovodit odpovědnost konkrétní osoby.⁷⁷

V ustanovení § 125c odst. 3. je uveden speciální subjekt skutkové podstaty učitel autoškoly. Toto ustanovení zákona, rozšiřuje povinnosti účastníků v provozu na pozemní komunikaci, práce na tento speciální subjekt. Vzhledem k tomu že učitel autoškoly má k dispozici při výcviku ve výcvikovém vozidle i ovládací prvky vozidla a zpravidla na začátku řidičského výcviku je zásah do řízení a ovládání vozidla učitelem autoškoly nutný, podílí se učitel autoškoly na řízení vozidla, z čehož vyplývá, že musí splňovat stejné podmínky jako řidič vozidla, a to nejen po stránce odborné, ale také po způsobilostní stránce. Za přestupky podle všech písmen tohoto odstavce je zákonem stanovena shodná sankce jako v případě řidiče, tedy uloží se ve správním řízení pokuta od 10 000 Kč do 20 000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Vzhledem k tomu, že učitel autoškoly je uveden jako speciální subjekt, který nejen že řídí vozidlo, ale provádí zároveň činnost výcviku v autoškole, za něž je odpovědný, může být zákazem činnosti v tomto případě nejen zákaz spočívající v řízení motorových vozidel, ale i zákaz spočívající ve výkonu činnosti učitele autoškoly.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004, čj. 2 As 3/2004-70, www.nssoud.cz

6 Projednání přestupků ve správním řízení

Řízení o přestupcích je zvláštním druhem správního řízení. Jedná se o souhrn právních norem, které vymezují právní postavení subjektů tohoto řízení, jejich práva a povinnosti a jejich prostřednictvím se řídí proces projednávání a vyřizování přestupků. Smyslem jednotlivých ustanovení tohoto procesu je, aby bylo bez zbytečných průtahů, účelně, ale objektivně zjištěno, jednak zda došlo ke spáchání přestupku, kdo jej spáchal a za jakých okolností a jakou sankci je třeba uložit pachateli přestupku.

Přestupkové procesní právo je zejména obsaženo v části třetí přestupkového zákona a v části druhé a třetí zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Vztah správního řádu a přestupkového zákona, je postaven na principech subsidiarity a speciality a vzhledem k tomu, že přestupkový zákon je právním předpisem speciálním, má proto podle zásady *lex specialis derogat legi generali* přednost před správním řádem, který je právním předpisem obecným.

Vlastní řízení o přestupcích je povinný a oprávněný vést příslušný správní orgán, který stanoví zákon. Příslušnost správního orgánu se vztahuje jak na příslušnost místní, tak na příslušnost věcnou a současně i na příslušnost funkční, což znamená, že příslušný správní orgán se nemůže své příslušnosti zbavit, přenést ji na jiný orgán ani na sebe vztáhnout projednání přestupku, který náleží do působnosti jiného orgánu, pokud to zákon výslovně nedovoluje.

Věcná příslušnost správních orgánů k řízení o přestupcích je upravena v přestupkovém zákoně. Tam, kde zvláštní právní předpis stanoví určité odchylky od obecné úpravy, mají tyto odchylky přednost před úpravou obecnou. Podle ustanovení § 52 přestupkového zákona jsou k projednávání přestupků věcně příslušné:

a) obecní úřady nebo zvláštní orgány;

Obce vykonávají v rámci tzv. přenesené působnosti státní správu v rozsahu a za podmíněk, které stanoví zvláštní zákony. Přestupky spadající do příslušnosti obcí mohou dále projednávat také zvláštní orgány obcí, jako další z funkčně příslušných orgánů na úrovni obcí. O těchto zvláštních orgánech se hovoří v ust. § 53 odst. 3 přestupkového zákona. Obce si tak mohou jako svůj zvláštní orgán zřizovat komise k projednávání přestupků, které zřizuje starosta obce, který zároveň jmenuje a odvolává její členy a vymezuje působnost komise.

Nezřídí-li starosta tuto komisi, je k projednávání přestupku příslušný obecní úřad. Na problematiku, zda může být přestupková agenda zajištěna jinak, například pomocí komise

rady obce, se vyskytují rozdílné názory. Starosta může v obecné rovině po projednání s ředitelem krajského úřadu tuto komisi pověřit výkonem přenesené působnosti v určitých věcech, lze ale mít za to, že u přestupků tato možnost v úvahu nepřichází, neboť § 52 přestupkového zákona výslovně stanoví příslušnost pro obecní úřad a zvláštní orgán, kterým komise rady obce není.⁷⁸ Opačný názor, tedy že komise rady obce by mohly být pověřeny výkonem přestupkové agendy, zastává ve své publikaci s odkazem na zákon o obcích J. Vedral.⁷⁹ Je-li tato komise zřízena, jedná a rozhoduje ve tříčlenném složení, kdy předsedou může být pouze osoba s ukončeným právnickým vzděláním v magisterském studijním programu nebo osoba se zvláštní odbornou způsobilostí.⁸⁰ O vyslovení viny a uložení sankce komise hlasují a usnášejí se většinou hlasů. Ve větším rozsahu je příslušnost vymezena obecnímu úřadu obcí s rozšířenou působností, které jsou uvedeny v příloze č. 2 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tyto u přestupkové agendy vykonávají státní správu podle ust. § 53 odst. 1 přestupkového zákona ale především podle § 53 odst. 2 téhož zákona projednávají přestupky ve věcech, které spravuje a navíc k tomu i přestupky, jejichž skutkové podstaty obsahují zvláštní zákony a k jejich projednání současně nejsou příslušné orgány, které jinak danou oblast spravují, např. přestupky na úseku geologie podle ust. § 38 přestupkového zákona.

Speciální úpravu, od které se však lze statutem města odchýlit, lze nalézt také v případě statutárních měst. Tam přenesenou působnost, která je zákonem svěřena pověřeným obecním úřadům nebo obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, vykonávají orgány statutárních měst. Naopak tam, kde jsou k projednávání příslušné orgány obce s běžnými obecními úřady, projednávají přestupky orgány městských obvodů a městských částí. Zvláště je pak vymezena pro projednávání přestupků působnost městských částí v hlavním městě Praze. Věcnou působnost vykonávají v hl. městě Praze městské části, které projednávají přestupky proti pořádku ve státní správě pouze ve věcech, které jsou jim svěřeny.⁸¹ Úřady městských částí vymezených „Statutem hl. města Prahy“ pak projednávají přestupky ve věcech, které spravují, pokud nejsou k jejich projednání příslušné jiné orgány. Odvolacím orgánem je Magistrát hl. města Prahy.

b) jiné správní orgány, stanoví-li tak zvláštní zákon.

⁷⁸ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 92, ISBN 978-80-7400-357-8

⁷⁹ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 92 (viz poznámka pod čarou č. 66), ISBN 978-80-7400-357-8

⁸⁰ Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.6.2006, čj. 4 As 73/2005-56, www.nssoud.cz

V neposlední řadě jsou k projednávání přestupků věcně příslušné jiné správní orgány podle zvláštního zákona. V současné době jsou jimi např. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, celní úřady, finanční úřady, katastrální úřady, úřady práce, Ministerstvo kultury, Česká inspekce životního prostředí, orgány státní sociální podpory, hasičský záchranný sbor kraje, Česká národní banka a další. Otázkou zásadní důležitosti je dodržení věcné příslušnosti v řízení o přestupcích, neboť v případě jednání věcně nepřislusného orgánu by bylo jeho rozhodnutí nicotné. Příkladem takového rozhodnutí, které vydal nepřislusný orgán, může být případ, kdy jednání, které má znaky přestupku, jehož se dopustil příslušník bezpečnostních sborů, projedná jako přestupek místně příslušný obecní úřad namísto toho, aby je projednal příslušný služební funkcionář v kázeňském řízení.⁸²

Věcnou příslušností se tedy rozumí určení druhu správního orgánu, který je příslušný k projednání přestupku v prvním stupni. Současně z ní lze dovodit na základě tzv. instanční příslušnosti i to, který správní orgán bude případně příslušný jako odvolací. Zpravidla je k projednání přestupku příslušný ten správní orgán, v jehož oboru působnosti byl přestupek spáchán. Takový správní orgán je povinen provést řízení o přestupku a nesmí věc postoupit k projednání a rozhodnutí správnímu orgánu jiné kategorie ani orgánu vyššího stupně. Věcnou příslušností je vázán nejen správní orgán, ale i účastník řízení. Stane-li se, že správnímu orgánu dojde podání, o kterém není věcně, místně nebo funkčně příslušný rozhodnout, má za povinnost věc bez zbytečného odkladu postoupit příslušnému orgánu, o čemž vždy vyrozumí podatele. V případě sporu správních orgánů o věcnou příslušnost, a to jak v případě, že se za věcně příslušný orgán považuje více správních orgánů, tak i v případě že se za věcně příslušný orgán nepovažuje žádný správní orgán, řeší toto jim nejbližše společně nadřízený správní orgán podle ustanovení § 133 správního řádu. Pokud společně nadřízený správní orgán neexistuje, rozhodne o sporu o příslušnost ústřední správní úřad sporným orgánům nadřízený. Spor o věcnou příslušnost však může přerůst až v kompetenční spor, který se projednává podle zvláštního zákona před Nejvyšším správním soudem.

Místní příslušnost správních orgánů k řízení o přestupku určuje, který z věcně příslušných orgánů je v řízení příslušný s ohledem na obvod jeho územní působnosti. Místní příslušnost se tedy řídí místem spáchání přestupku. K projednání přestupku je tak podle ust. § 55 přestupkového zákona příslušný orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Je-li místně příslušných více správních orgánů a nedohodnou-li se jinak, koná řízení o přestupku ten správní orgán, který jako první zahájil řízení. Jestliže se místní orgány

⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.05.2010, čj. 1 As 36/2010 – 44, www.nssoud.cz

nedohodnou nebo nelze místní příslušnost určit, rozhodne o ní formou usnesení nejbližše společně nadřízený správní orgán. Pokud takový orgán není, rozhodne o místní příslušnosti usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti věc náleží. V případě, že přestupek byl spáchán v cizině státním občanem České republiky nebo cizincem s trvalým pobytem na území České republiky je místně příslušný ten správní orgán, v jehož obvodu má, resp. naposledy měl pachatel trvalé bydliště. Podle tohoto ustanovení se určí místní příslušnost i v případě, že nelze zjistit, kde byl přestupek spáchán. Ustanovení o místní příslušnosti je pro správní orgán i účastníka řízení závazné. Přestupkový zákon však umožňuje, aby místně příslušný správní orgán požádal v zájmu hospodárnosti a urychlení projednávání jiný správní orgán téhož stupně o provedení řízení místo něho. Jedná se zpravidla o postoupení věci správnímu orgánu, v jehož obvodu se podezřelý zdržuje nebo pracuje. Postoupit lze věc nejen před zahájením řízení, ale také kdykoli v jeho průběhu. Vzhledem ke speciální úpravě delegace uvedené v § 55 odst. 3 přestupkového zákona, není jeho použití vázáno na souhlas účastníka řízení ani na souhlas správního orgánu, kterému má být věc postoupena. Možnost postoupení přestupku musí být vždy správně chápána a ustanovení nutno vhodně použít. Nesmí se stát záminkou k tomu, aby se příslušný správní orgán takto zbavoval nepříjemných případů. Zároveň však nemůže dožádaný orgán odmítat převzetí řízení a případně prodlužovat projednání, je-li účelnost postoupení zřejmá. Možná je i speciální úprava v některých zvláštních zákonech jako například v celním zákoně, kde rozhodným pro určení místní příslušnosti je místo zjištění přestupku, nikoliv místo jeho spáchání.

Přestupkový zákon v ust. § 57 obsahuje zvláštní úpravu, která se týká společného řízení. Tohoto ustanovení se použije v případě, že se pachatel dopustil více přestupků, k jejichž projednání je příslušný týž orgán a přestupky se tak projednávají ve společném řízení, které se koná rovněž proti všem pachatelům, jejichž přestupky spolu souvisejí a jsou projednány týž orgánem. Nevedl-li správní orgán společné řízení o více přestupcích téhož pachatele, není takový postup vadou řízení, je-li z odůvodnění následného rozhodnutí zřejmé, že ve věci byla aplikována zásada absorpční, zakotvená v § 12 odst. 2 přestupkového zákona, pro ukládání sankcí za souběh přestupků.⁸³ K urychlení řízení nebo z jiného důležitého důvodu lze věc některého pachatele přestupku naopak vyloučit ze společného řízení.

Funkční příslušnost k řízení o přestupcích nastupuje v okamžiku, kdy je určena věcná i místní příslušnost a je nutno zjistit, který z orgánů vnitřní organizační struktury správního orgánu je příslušný vést řízení o přestupku. Funkční příslušnosti tak přichází v úvahu jen u

⁸³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.06.2009, čj. 1 As 28/2009 – 62, www.nssoud.cz

těch správních orgánů, které mají zákonem předepsanou vnitřní strukturu a také dělbu působností či činností.

Součinnost v řízení o přestupcích, uvedena v ust. § 58 přestupkového zákona. Jedná se o specifický institut přestupkového práva, na jehož základě spolupracují mezi sebou nepodřízené orgány státní správy a samosprávy za účelem zjistit pachatele přestupku a postihnout jej. Prakticky se jedná o oznámení příslušnému správnímu orgánu skutečnosti, z níž vyplývá podezření z přestupku orgány, které se o takové skutečnosti dozvěděly a které nejsou sami příslušné k jejich projednání. Takové oznámení však není podnětem pro každé zahájení řízení. Je-li takové oznámení příslušným správním orgánem na základě jeho věcného obsahu posouzeno jako důvodné, zahájí řízení z moci úřední.

V případě oznámení přestupku orgánem Policie ČR, je tento orgán povinen učinit nezbytná šetření ke zjištění osoby pachatele a provést taková opatření, kterými budou zajištěny nezbytné důkazní prostředky pro další dokazování před správním orgánem. O takových skutečnostech je policista povinen sepsat úřední záznam, který je přílohou oznámení o přestupku.

V případě podezření z přestupku v souvislosti s dopravní nehodou, provádí policista na místě dopravní nehody prvotní a neodkladné úkony. Postupuje přitom na základě jednotlivých oprávnění, svěřených mu zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, (dále jen „Policejní zákon“). Provádí zejména ohledání místa dopravní nehody, jehož součástí je fotodokumentace místa, vozidel a jejich poškození a zjištěných stop, včetně rozhledových poměrů jednotlivých účastníků. O situaci na místě vypracuje policista náčrtek a provede potřebná měření, která uvede do náčrtku. Na základě náčrtku později vypracuje pro potřeby správního orgánu situační plánek v měřítku. Současně zjišťuje totožnost jednotlivých účastníků zejména řidičů, u kterých provede orientační vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou dechovou zkouškou nebo stěrem slin a od účastníků a svědků požaduje ve smyslu ust. § 61 policejního zákona, podání vysvětlení. Dále koná potřebná opatření k odstranění následků a obnovy silničního provozu. Všechny zjištěné skutečnosti uvede policista do „Protokolu o dopravní nehodě“, který společně s fotodokumentací, situačním plánkem, úředními záznamy o podání vysvětlení, výpisem z Evidenční karty řidičů, případně s výpisem z Rejstříku trestů, přiloží k oznámení o přestupku a bez zbytečných průtahů zašle ve lhůtě do 30 dnů správnímu orgánu, neprojedná-li sám takový přestupek na místě v blokovém řízení.

Zjistí-li orgán policie ČR, že věc nelze projednat jako přestupek, resp. že další projednávání věci není možné, má za povinnost buď: 1) ve smyslu ust. § 58 odst. 3 písm. a) přestupkového zákona, věc odevzdat příslušnému orgánu, jde-li o jednání mající znaky přestupku, které se projednává podle zvláštních předpisů (např. policisté či vojáci nebo vězni během výkonu trestu odnětí svobody, v kázeňském řízení) nebo jde-li o jiný správní delikt než přestupek anebo nasvědčují-li skutečnosti, že jde o trestný čin; nebo 2) ve smyslu ust. § 58 odst. 3 písm. b) téhož zákona, odložit, není-li dáno podezření z přestupku nebo nelze-li přestupek projednat, anebo nezjistí-li do jednoho měsíce ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující podezření, že jej spáchala konkrétní osoba; pominou-li důvody odložení, věc oznámí, není-li na místě věc vyřídit jinak.

Tento postup platí pro všechny přestupky, nikoliv tedy jen pro ty, které jsou uvedeny v ust. § 58 odst. 2, přestupkového zákona.

Naopak správní orgány jsou oprávněny, a tedy mohou, k oznámeným přestupkům, požádat státní orgány a orgány Policie ČR o provedení úkonů potřebných k prověřování oznámení o přestupku, k projednávání přestupku a k výkonu rozhodnutí. Jedná se zpravidla o doplňující úkony, ke kterým jsou tyto orgány příslušné, které by měly být provedeny bez zbytečného odkladu.

Odložení věci podle ust. § 58 odst. 3 písm. b) přestupkového zákona, však není stejným institutem jako odložení věci uvedené v ust. § 66 téhož zákona, který se týká výhradně správního orgánu, kterým však orgán policie není.

7 Průběh správního řízení

Po obdržení oznámení o přestupku, by se měl příslušný správní orgán v první řadě a bez zbytečných průtahů důkladně seznámit s postoupenou spisovou dokumentací, prostudovat ji a zjistit, zda je k projednání věci místně i věcně příslušným (v opačném případě je povinen postoupit spis jinému, příslušnému orgánu veřejné správy).

Dále je potřeba vyhodnotit, zda oznámení o přestupku obsahuje náležité a potřebné důkazy, na jejichž základě bude schopen a oprávněn rozhodnout ve věci. V případě, že již v prvopočátku zjistí nějaké nesrovnalosti, (chybějící nebo nedostatečné důkazy), jež by byly na překážku pro rozhodnutí ve věci, je jeho povinností provést potřebné úkony vedoucí k jejich nápravě. Takovým úkonem může být např. vlastní šetření k prověření došlého oznámení tím, že vyzve osoby, jež by mohly být z hlediska dokazování přínosem, k podání

vysvětlení k věci nebo požádá právě v rámci součinnosti příslušný orgán např. Policii České republiky o provedení potřebných úkonů k zajištění důkazů nebo šetření. Pokud příslušný správní orgán zjistí, že spisová dokumentace trpí důkazní nouzí a přitom není v jeho silách tuto překážku odstranit ani v součinnosti s jiným subjektem, odloží věc, aniž by zahájil řízení.

Důvody odložení jsou uvedeny v ust. § 66, přestupkového zákona, kde jsou v odst. 1 a 3 uvedeny obligatorní důvody odložení, v odst. 2 pak důvody fakultativní. Důvody odložení věci jsou taxativně uvedeny a jejich rozšiřování je nepřípustné a bylo by nezákonným postupem. O odložení věci se nevydává rozhodnutí, důvod odložení se pouze vyznačí do spisu.⁸⁴ Tento způsob vyřízení věci napomáhá odstraňovat nadbytečnou administrativu. Pokud by důvody, pro které správní orgán věc odložil, později pominuly, lze pokračovat v řízení o přestupku. Odložení věci je rovněž upraveno ust. § 43 správního řádu, avšak pro odložení věci ve věci přestupku se používá ust. § 66, přestupkového zákona, neboť jak již bylo řečeno výše, tento zákon je ve vztahu ke správnímu řádu zákonem speciálním.

7.1 Zahájení řízení

Řízení o dopravním přestupku je správním orgánem zahajováno zásadně z moci úřední v souladu s ust. § 67 přestupkového zákona, nejedná-li se o přestupky, které se projednávají jen na návrh. Lhůta pro zahájení řízení byla v roce 1995 z původních 30 dní prodloužena až na 60 dní, a to z toho důvodu, aby měl správní orgán možnost připravit si dostatečné podklady pro zahájení řízení o přestupku. S 60ti denní lhůtou je přímo spojen i důvod, kdy má správní orgán možnost věc odložit dle ust. § 66 odst. 3 písm. g) přestupkového zákona, a to když v této lhůtě nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě.

Zahájení může být formou vydání rozhodnutí v příkazním řízení, a to pokud jsou pro to splněny zákonné podmínky, nebo sdělením o zahájení správního řízení účastníkovi jemuž se má založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost má anebo nemá. Pokud se správní řízení dotýká i jiných účastníků, tyto rovněž vyzvou o zahájení správního řízení, přičemž je zároveň poučí, že se mohou se svým nárokem na náhradu způsobené škody připojit k předmětnému řízení. Správní orgán rovněž vyzve další osoby, které měly případně obdobnou účast na předmětné události, např. svědky této události nebo jiné další osoby, které by mohly nějakým způsobem případně přispět k projednání věci, např. tlumočnicka, znalce atd.

⁸⁴ Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního. 5 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2010, str. 98, ISBN 978-80-7400-357-8

Pokud by se řízení dotýkalo práv účastníka-mladistvého, vyrozumí správní orgán taktéž jeho zákonného zástupce a orgán, který zajišťuje sociálně-právní ochranu mladistvého.

Řízení z moci úřední je obecně ve smyslu ust. § 46 odst. 1 správního řádu, zahájeno dnem, kdy správní orgán proti účastníkovi řízení⁸⁵ učiní první procesní úkon, nejčastěji se jedná o sdělení obvinění, a to doručením oznámení nebo ústním prohlášením. Datum, kdy bylo podezřelému ze spáchání přestupku doručeno oznámení, je proto rozhodným momentem pro jeho zahájení. V řízení ve věci přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu se však využívá speciální ustanovení, a to ust. § 73 odst. 1 přestupkového zákona, z něhož vyplývá, za jakých okolností se stává z podezřelého obviněný: „*Občan je obviněným z přestupku, jakmile správní orgán učinil vůči němu první procesní úkon*“. Dle komentáře k tomuto ustanovení se občan stává obviněným okamžikem zahájení řízení, pokud se řízení zahajuje z moci úřední, avšak u řízení zahajovaného na návrh, není okamžik zahájení řízení totožný s okamžikem, kdy se občan stává obviněným. Posledně uvedený typ řízení, upravený v ust. § 68 přestupkového zákona, který přichází v úvahu zejména u dopravních nehod, (přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu, spáchaný osobou blízkou) je zahájen samotným doručením kvalifikovaného návrhu správnímu orgánu, občan se pak stává obviněným provedením prvního úkonu správního orgánu vůči jeho osobě.

Příkladem z praxe může být případ, kdy při dopravní nehodě došlo k lehčímu zranění spolujedoucí přítelkyně řidiče, se kterou měl před svatbou. Na základě lékařských zpráv bylo policejním orgánem v součinnosti se soudním znalcem v oboru zdravotnictví zjištěno, že toto zranění dosahuje ze soudně-lékařského hlediska intenzity ublížení na zdraví. Vzhledem k tomu, že policejní orgán nezjistil v průběhu šetření porušení důležité povinnosti řidičem, dospěl k závěru že se nejedná o podezření ze spáchání trestného činu ale jde o přestupek ve smyslu ust. § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu. Vzhledem k tomu, že však byl spáchan vůči poškozené osobou blízkou, která by právem pocítovala újmu řidiče jako újmu vlastní, neoznamuje policejní orgán tento přestupek správnímu orgánu společně s ostatními, nýbrž je právě na uvážení poškozené, zda tohoto práva využije a podá návrh na zahájení řízení. K tomu může dojít v případě, že se např. navzájem rozejdou, tudíž tento vztah pomine. V uvedeném případě postupuje správní orgán u nenávrhového přestupku z úřední povinnosti a u návrhového přestupku musí vyčkat na podání návrhu. V případě, že návrh není podán, nemůže být takový přestupek projednán, což správní orgán uvede v odůvodnění

⁸⁵ Kdo je účastníkem řízení o dopravních přestupcích vyplývá z ust. § 72 přestupkového zákona

rozhodnutí o nenávrhovém přestupku. I zde však platí roční lhůta zániku odpovědnosti za přestupek.

V mnoha případech se pachatelé přestupků snaží vyhnout možnosti postihu za protiprávní jednání různými způsoby. Jedním z nich je i ten, že vyvíjejí snahu, aby správní orgán nebyl schopen zahájit řízení o přestupku, proto se snaží zvolit takový postup, aby jim správní orgán nebyl schopen doručit písemnost s oznámením o zahájení řízení po dobu, než uplyne *promlčecí lhůta*.⁸⁶ Jedná se o dobu jednoho roku, která začíná plynout od doby spáchání přestupku. Tuto lhůtu nemůže správní orgán prodloužit. V případě, že byly orgány činnými v trestním řízení v téže věci zahájeny úkony trestního řízení, je běh promlčecí doby zastaven na dobu konání trestního řízení. V praxi dějí případy, kdy si podezřelý začne měnit adresy pobytu, buď klasickým způsobem, že se několikrát v průběhu roku přestěhuje, nebo ze sebe udělá „bezdomovce“ a přihlásí se na adresu obecního úřadu, kde si však písemnosti nepřebírá. Obdobný případ je i ten, že se podezřelý delší dobu nezdržuje v místě bydliště, např. vycestuje do zahraničí (nezřídka z důvodu fiktivního studia nebo změny zaměstnavatele apod.).

Takový způsob poměrně komplikované změny adresy bývá volen z důvodu, že správní orgány začaly ve větší míře využívat tzv. doručení fikcí ve smyslu ust. § 23 a § 24 správního řádu. Takové doručení má za následek, že se adresát nemůže dovolávat své nečinnosti, jsou-li z doručení písemnosti vyvozovány právní následky předpokládané právním řádem, pokud si písemnost z nedbalosti nebo úmyslně nevyzvedl v úložní lhůtě, ač tak učinit mohl.⁸⁷ Totéž platí i v případě tzv. „bezdomovců“, kteří jsou hlášeni na adrese obecního úřadu. V takovém případě je sice logické, že zde takové osoby fakticky nebydlí, ovšem je jejich zájmem sledovat doručování na danou adresu, zejména za situace kdy vedou správní řízení, v němž nepožádali o doručování na adresu jinou.⁸⁸ To platí i o doručování do P.O.Boxu např. na jiné adrese, neboť tento box je „jiným vhodným místem“ do kterého lze oznámení o neúspěšném doručení písemnosti vložit, nebylo-li pro tento účel použito domovní schránky.⁸⁹ Pro fikci doručení jsou správním řádem stanoveny dvě podmínky: 1) písemnost byla k vyzvednutí připravena a od tohoto dne uplynulo 10 dnů (ust. § 24 odst. 1, správního řádu); 2) musí se jednat o písemnost uloženou, tedy o písemnost v režimu uložení (ust. § 23, správního řádu).

⁸⁶ Promlčecí lhůta – jejím uplynutím zaniká odpovědnost za přestupek, tzn. zánik práva státu na postih pachatele přestupku

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.2.2010, čj. 1 As 2/2010-80, www.nssoud.cz

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.5.2010, čj. 2 As 28/2010-131, www.nssoud.cz

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2011, čj. 8 As 16/2011-83, www.nssoud.cz

V případě řádně uložené písemnosti, a to včetně jejího vložení do domovní schránky, nastává fikce jejího doručení.⁹⁰

Ode dne 1.7.2009 vstoupil v účinnost zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Jedním ze souvisejících zákonů je rovněž správní řád. Nově je v něm mj. upraven např. i způsob doručování. Písemnost je podle novelizace doručována správním orgánem, který ji vyhotovil, a to prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, a to přednostně před jinými způsoby doručování, má-li subjekt takovou datovou schránku zřízenou. Nemůže-li správní orgán doručit písemnost sám, má možnost, doručit ji v zákonem stanovených případech prostřednictvím obecního úřadu, jemu na roveň postaveného správního orgánu nebo prostřednictvím policejního orgánu příslušného podle místa doručení; je-li k řízení příslušný orgán obce, může písemnost doručit prostřednictvím obecní policie nebo oznámením o uložení písemnosti zveřejněným na úřední desce. Pokud není možné písemnost doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, je ji možné doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že *„řádne doručení písemností v praxi znamená, že se písemnost zašle nebo odevzdá tomu, komu je určena, a že existuje důkaz o tom, že daná osoba písemnost převzala. Důvodem existence právní úpravy doručení je jistě mimo jiné i potřeba zabezpečit, aby si doručující správní orgány či soudy mohly být jisty, že se písemnost dostala do rukou adresáta. Je-li totiž adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat, rozhodující je, zda se daná písemnost dostala do rukou adresáta.“*⁹¹

7.1.1 Základní zásady správního řízení

Obecné principy řízení o přestupcích upravuje správní řád a z toho důvodu se při něm uplatňují následující zásady, které však nestojí samy o sobě izolovaně, ale vnitřně spolu souvisí, vzájemně se doplňují a v určitých fázích řízení se prolínají.

- **Zásada neveřejnosti** – ústní jednání je konáno neveřejně, pokud účastník řízení požádá o veřejné ústní jednání a jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky, rozhodne o jeho zpřístupnění správní orgán.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.8.2011, čj. 7 As 53/2011-77, www.nssoud.cz

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008 - 73, www.nssoud.cz

- **Zásada oficiality a legality** – správní orgán jedná z úřední povinnosti na základě zákona a v souladu se zákonem.
- **Zásada dvojstupňovosti (dvojinstančnosti)** – zajišťuje a zaručuje účastníkům řízení možnost přezkoumání rozhodnutí správním orgánem vyššího stupně.
- **Zásada materiální pravdy** – správní orgán se musí snažit zjistit vždy správně a úplně skutkový stav, nestačí, aby se spokojil se shodnými tvrzeními účastníků.
- **Zásada písemnosti** – veškeré podklady, na jejichž základě je ve věci rozhodováno, musí být v písemné podobě obsaženy ve spise nebo v protokolu.
- **Zásada ústnosti** – správní orgán před vydáním rozhodnutí čte důkazy účastníkům řízení.
- **Zásada volného hodnocení důkazů** – je základním vodítkem pro posuzování podkladů pro rozhodnutí vyplývajícího z vlastního hodnocení důkazů. Správní orgán je povinen brát v úvahu všechny relevantní skutečnosti a důkazy a s nimi provést potřebné logické operace, z nichž vzejde rozhodnutí ve věci, které vychází ze skutkového stavu dostatečně zjištěného v souladu se zásadou materiální pravdy.
- **Zásada rovnosti stran** – pro všechny účastníky řízení platí stejná procesní práva.
- **Zásada „audiatur et altera pars“** (*budiž slyšena i druhá strana*) – o účastníkovi by nemělo být rozhodnuto, bez toho aniž by mu bylo umožněno se k věci vyjádřit, seznámit se s podklady pro rozhodnutí a navrhnout důkazy svědčící v jeho prospěch.
- **Zásada právní pomoci** – správní orgán má za povinnost poučit účastníka řízení o procesních právech, aby neutrpěl kvůli své případné neznalosti zákona újmu.

7.2 Dokazování

Dokazování je základním a nejdůležitějším procesním úkonem v řízení, bez jehož provedení a následného vyhodnocení by nebyl správní orgán schopen přistoupit k vydání objektivního rozhodnutí. Dokazování probíhá z moci úřední a provádí jej pouze správní orgán, byť i na návrh účastníků řízení.

Dokazování je postup správního orgánu, jehož účelem je umožnit poznání skutečností důležitých pro rozhodnutí, tedy vyhledat důkazy o těchto skutečnostech, tyto důkazy provést, získané poznatky procesně zajistit a zhodnotit, čímž je naplňována zásada materiální pravdy. Dokazování je vedle rozhodování nejvýznamnější procesní činností správního orgánu při projednávání přestupků, protože jedině dokazováním si správní orgán může obstarat

podklady pro své rozhodnutí. Předmětem správního řízení při projednávání přestupků je skutek, který se stal v minulosti, a který správní orgán sám nepozoroval a neúčastnil se jej. Správní orgán postupuje v těsné součinnosti s účastníky řízení, přičemž není vázán pouze jejich návrhy. Správní orgán se nezabývá skutečnostmi, které nemají přímý vztah k projednávané věci. To však neznamená, že může bez dalšího odmítnout tvrzení či nabízené důkazy. I když správní orgán není vázán návrhy účastníků, musí vždy zaujmout k navrhovanému důkazu nebo „předestírané“ skutečnosti závěr, proč nepovažuje tvrzení za podstatné, nebo proč navrhovaný důkaz neprovede. Správní orgán se musí zabývat všemi okolnostmi případu, bez ohledu na to, v čí prospěch nebo nepospěch svědčí.

Správní orgán si musí pro správné rozhodnutí odpovědět zejména na tyto otázky:

- ✓ Zda se stal skutek, v němž je spatřován přestupek.
- ✓ Zda tento skutek spáchala konkrétní osoba obviněná z přestupku.
- ✓ Jaké jsou podstatné okolnosti mající vliv na posouzení škodlivosti činu.
- ✓ Zda spáchaným přestupkem vznikla škoda, případně nějaký další následek.

V průběhu dokazování je potřeba rozlišovat tyto pojmy:

- **Předmět důkazu** – skutečnost, která má být zjištěna
- **Důkazní prostředek** – prostředek, který dokladuje existenci určitého stavu, jež je předmětem důkazu. Může jím být např. záznamové zařízení Policie ČR, na něž byl zachycen obrazový záznam vozidla, jehož řidič nezastavil vozidlo na křižovatku projel na červený signál „Stůj“.
- **Důkaz** – v procesním smyslu se jím rozumí přímý poznatek získaný správním orgánem v řízení o přestupku o předmětu důkazu, z důkazního prostředku. Výsledek získaný procesním dokazováním je důkazem i tehdy, pokud jeho hodnocení ukáže, že není důležitým. Důkazy se hodnotí s ohledem na to zda existují a jaká je jejich vypovídací hodnota.

Získávání a zajištění důkazů provádí správní orgán za účelem, aby „*byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu se základními zásadami správního řízení.*“⁹² Důkazy jsou prováděny nejen v průběhu ústního jednání, ale i mimo něj, pakliže jsou dodrženy zákonné podmínky, a to zejména dle úvahy správního orgánu, ale i na návrh účastníka řízení, za situace, že tento

⁹² KUČEROVÁ, H. *Dopravní přestupky v praxi*, 2. přepracované a doplněné vydání podle stavu k 1.7.2006, vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 234, ISBN 80-7201-613-X

návrh shledá správní orgán jako potřebný a přínosný z hlediska dokazování v řízení o přestupku.

Při provádění dokazování správní orgán zpravidla spolupracuje se znalci z různých vědních oborů (vypracování znaleckého posudku, odborná konzultace, výslech znalce apod.), orgány Policie ČR, městské či obecní policie atd. Důkazy zajišťuje správní orgán pouze v souladu se zákonem.

Důkazy lze rozdělit takto:

Důkaz svědeckou výpovědí – svědek (osoba, která svými smysly zaznamenala např. průběh nehodového děje) uvede skutečnosti, které sám viděl, slyšel apod., nikoliv věci o kterých se doslechl zprostředkovaně, či věci které si na základě získaných informací s určitou mírou pravděpodobnosti domýšlí. Svědkem nemůže být orgán, který věc projednává, ani účastník řízení. Svědek musí být před výslechem náležitě poučen o svých právech zejména spojené se zákonnými důvody odmítnutí výpovědi a o případných důsledcích v případě úmyslného uvedení nepravdivých údajů, či úmyslného zatajení důležitých skutečností, o nichž věděl. V praxi je nutné nechat vždy prostor ke spontánnímu vyjádření osobě podávající svědeckou výpověď až poté, co vyčerpá svůj spontánní projev k věci, jí položit doplňující otázky, které by však neměly být sugestivní⁹³ ani kapciózní⁹⁴. Právo klást svědkovi otázky má nejen správní orgán ale toto právo přísluší i účastníku řízení nejen při ústním jednání a místním ohledání, ale ve všech případech, kdy správní orgán ve vztahu k účastníku řízení provádí dokazování; to plyne zejména z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něž má každý právo na to, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům i přes to, že se k obsahu těchto výslechů může *ex post* vyjádřit a případně vznést další návrhy na doplnění podkladu rozhodnutí.⁹⁵ Otázky by měly být kladeny jasně po stránce formální i obsahové a měly by být co nejlépe přizpůsobeny druhu deliktu, zapisovat by se měly jednotlivě. Chybou, kterou zpravidla dělají vyslyšající bez dostatečné praxe je, že dotčného sice nechají k věci vyjádřit, ale otázky, které kladou, začlení do jednoho celistvého textu. Protokol pak působí, jakoby sám tázaný tímto způsobem vypovídal, což je nepravděpodobné a ve výsledném posuzování případu může nezávislá osoba (např. zástupce některé ze stran) namítat, že se jedná o nevěrohodnou výpověď, kterou si sepsal sám vyslyšající. Vyslyšchaný by totiž, pokud by nebyl z příslušného oboru (policista,

⁹³ Sugestivní otázky jsou podávány tak, že tázající vykonává určitý psychický vliv na tázaného a tím na zodpovězení otázky. Míra sugestivnosti může být různá, podle formy otázek.

⁹⁴ Kapciózní otázka má tázaného dovést nepozorovaně, zejména předstíráním nepravdivých skutečností, k výpovědi, kterou si přeje tázající.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.4.2008, čj. 1 As 29/2008-50, www.nssoud.cz

strážník, správní orgán apod.), sám od sebe zcela evidentně hovořil jiným stylem a ne věčně ke konkrétním otázkám. Obecně je při provádění výslechu vhodné soustředit se na zodpovězení na tzv. sedm kriminalistických otázek – „*kdo, co, kdy, kde, jak, čím a proč*“: Například při šetření podezření pro spáchání přestupku tím, že měl řidič řídit vozidlo v době, kdy měl být ovlivněn alkoholem, potřebuje správní orgán zjistit, zda tento řidič v uvedené dobu vozidlo skutečně řídil, kde vozidlo řídil, zda byl nebo nebyl skutečně ovlivněn alkoholem případně nakolik, a z jakého důvodu vozidlo řídil. Při šetření dopravních nehod je potřebné zjistit obdobné odpovědi, avšak s rozdílem, že musí mj. zjistit, jakým způsobem a z jakého důvodu došlo ke střetu, s jakou překážkou. Dále je pak nutné odborné vyhodnocení dalších faktorů, např. zda k dopravní nehodě došlo vlivem technické vady, kterou mohl nebo nemohl řidič předpokládat. U zranění je potřeba zjistit charakter, rozsah a vliv tohoto zranění na případné omezení v obvyklém způsobu života. V otázce ovlivnění návykovou látkou nebo alkoholem je zapotřebí toxikologické zkoumání apod. Tyto odpovědi pak může získat buď konzultacemi se znalci z příslušných vědních oborů, anebo z níže uvedených znaleckých posudků.

Důkaz znaleckým posudkem – provádí správní orgán tehdy, shledá-li (s ohledem na časovou a finanční náročnost), že pro posouzení věci je zapotřebí odborných znalostí a toliko nepostačí odborné vyjádření⁹⁶ o odborných skutečnostech nebo stavech, o nichž nemá správní orgán potřebné odborné znalosti, které by získal např. vzděláním.⁹⁷ Znalce ustanovuje za účelem vypracování znaleckého posudku správní orgán usnesením, jež obsahuje zákonem stanovené náležitosti, a který obsahuje zejména důležité otázky, na které má znalec odpovědět, poučení, lhůta k vypracování posudku apod. Při šetření dopravní nehody se znalci pokládají otázky zaměřující se zejména na: průběh nehodového děje, jednání a pohyb jednotlivých účastníků v prostoru a čase, rychlost jízdy jednotlivých vozidel v době střetu a na počátku brzdění apod. Současně může znalec posoudit na základě svých zjištění reálnost výpovědí účastníků dopravní z technického hlediska. Při zjišťování intenzity zranění se znalci pokládají otázky zaměřující se zejména na: rozsah zranění, obvyklou délku léčení, trvalé následky a charakter zranění ze soudně-lékařského hlediska. Účastníku řízení musí být dána možnost seznámit se znaleckým posudkem a vyjádřit se k němu. Správní orgán přihlíží ke znaleckému posudku stejnou měrou jako k ostatním důkazům, a proto jím nemusí být vázán, jestliže by byl v rozporu s jinými věrohodnými důkazy. Pokud dojde ve znaleckém posudku

⁹⁶ Na rozdíl od znaleckého posudku jej může podat i odborník, aniž by musel být příslušným ministerstvem nebo soudem jmenován znalcem z daného oboru.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.2.2012, čj. 3 As 22/2011 – 66, www.nssoud.cz

k nějakým pochybnostem, měl by správní orgán znalce požádat o odstranění rozporů, popř. ustanovit jiného znalce nebo požádat příslušný ústav o přezkoumání posudku. Nejvyšší správní soud v této otázce judikoval, že „*nesouhlasí s názorem, že bylo nesprávné, jestliže správní orgán vyhodnotil znalecké posudky sám, bez toho, že by se jimi zabýval zaměstnanec, který má odbornou způsobilost. Dokazování znaleckým posudkem provádí správní orgán tehdy, kdy jeho rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu (§ 56 správního řádu). Ze znaleckého posudku musí být zřejmé, z jakých skutečností znalec vycházel a na základě jakých postupů ke svým zjištěním dospěl. Dále musí znalec své závěry náležitě odůvodnit v souladu s pravidly logického myšlení. Za splnění těchto požadavků je znalecký posudek srozumitelný jak správnímu orgánu, tak účastníkům řízení. Správní orgán dále posuzuje, zda nejsou dány žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost závěrů posudku mohla být zpochybněna. Toto hodnocení je správní orgán nepochybně oprávněn provést bez toho, že by disponoval odbornými znalostmi. V případě, kdy by úřední osoba měla odborné znalosti, nemělo by navíc vypracování znaleckého posudku žádný význam.*“⁹⁸

- **Důkaz listinou** – je jedním z nejčastějších důkazů ve správním řízení. Provádí se buď veřejnou (vydaná státními orgány) nebo listinou soukromou. Držitel listiny je povinen ji předložit správnímu orgánu na jeho žádost.
- **Důkaz ohledáním** – spočívá v prohlídce věci buď správním orgánem, pověřenými pracovníky nebo komisí. Jeho cílem je ověření výsledků již provedeného šetření, pro zajištění potřebných podkladů pro vydání rozhodnutí.
- **Důkaz ze záznamových zařízení** – bývá pořizován v souvislosti se spácháním závažných přestupků – jízdy na signál s červeným světlem „Stůj!“ nebo při překročení nejvyšší dovolené rychlosti.

Správní orgán má nejen právo hodnotit provedené důkazy podle zásady „*volného hodnocení důkazů*“; ale i povinnost tak učinit a zjistit přesně a úplně skutečný stav věci. Při svém hodnocení důkazů vychází z mnoha aspektů, zejména z logiky, vědy, zkušeností z praxe apod., díky nimž některá tvrzení za důkaz přijme nebo odmítne. Je pouze na jeho uvážení, v jakém rozsahu, druhu a množství důkazy zajistí a jakou jim přizná váhu. Správní orgán zajišťuje důkazy nejen v průběhu ústního jednání, ale i mimo něj, a to nejen vlastní činností,

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.2.2012, čj. 3 As 22/2011 – 66, www.nssoud.cz

ale spolupráci s jinými orgány. Není-li v možnostech správního orgánu zajistit důkazy vlastními prostředky, může využít ust. § 59 přestupkového zákona, a jeho základě požádat o pomoc jiný státní orgán nebo orgán Policie České republiky. V praxi správní orgán zpravidla požaduje, aby mu byly uvedené orgány nápomocny za účelem provedení protokolu o podání vysvětlení (před zahájením řízení) nebo protokolu o výslechu svědka (v době, kdy je již správní řízení zahájeno), popř. za účelem doplnění spisové dokumentace (např. o fotodokumentaci dopravního značení nebo postavení vozidla při posuzování nesprávného parkování vozidla). Státní orgány nebo orgány Policie ČR by pak měly požadované úkony provést, a to bez zbytečného prodlení. Pokud správní orgán provádí důkazy mimo ústní jednání, má za povinnost o tomto vyrozumět včas všechny účastníky.

Důkazy musí jednoznačně prokazovat spáchání přestupku. V případě, že správní orgán vychází z důkazů nepřímých, měly by tyto důkazy na sebe logicky navazovat a tvořit řetězec a tak nezpochybnitelně prokazovat spáchání skutku určitou osobou, aniž by bylo možné na základě byť jednoho jediného nepřímého důkazu dojít k jinému závěru z hlediska posouzení odpovědnosti za jeho spáchání, neboť existuje-li rozumná pochybnost, tedy ne zcela nepravděpodobná možnost, že se přestupku dopustila jiná osoba než osoba obviněného z přestupku, nelze jej za přestupek postihnout.⁹⁹ Tím je naplňována zásada „*In dubio pro reo*“ (v pochybnostech ve prospěch obviněného). K přijatým důkazům je pak povinen se v rozhodnutí vyjádřit a dostatečně je odůvodnit.

V praxi se rovněž setkávám se situací, kdy jedinými svědky přestupku jsou policisté, kdy na straně jedné je tvrzení policistů a na straně protichůdné tvrzení řidiče. Nezřídka pak řidiči u správního orgánu argumentují tím, že se uvedeného jednání nedopustili, že policisté si věc vymysleli a že se vůči jeho osobě dopouští libovůle a šikany. Jedná se zejména o případy, kdy policisté měli s pachatelem co do činnosti již i v minulosti. V takovém případě by měl správní orgán zjistit, zda takoví policisté nejsou nějakým, a to ať pozitivním nebo negativním způsobem motivováni, což by mohlo mít za následek zpochybnění jeho věrohodnosti a nestranného postavení.¹⁰⁰

7.3 Vydání rozhodnutí

Pojem rozhodnutí není žádnou obecnou právní normou výslovně definován, avšak z publikací, které se věnují přestupkovému a správnímu řízení, lze použít např. tuto definici: „*Rozhodnutí v přestupkovém řízení je správním aktem majícím konstitutivní povahu, neboť*

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.5.2006, čj. 2 As 46/2005-55, www.nssoud.cz

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.6.2011, čj. 7 As 83/2010-63, www.nssoud.cz

se jím zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti jmenovitě určených osob. Vydání rozhodnutí je účelem celého správního řízení. Zákon o přestupcích jako zákon speciální upravuje pouze náležitosti výroku rozhodnutí a stanoví povinnost správního orgánu ukládat v rozhodnutí a stanoví povinnost správního orgánu ukládat v rozhodnutí povinnost náhrady nákladů řízení. Při vydávání správních aktů v přestupkovém řízení se tedy správní orgány budou řídit novým správním řádem.“¹⁰¹

7.4 Rozhodnutí o přestupku

Rozhodnutí je výsledkem provedeného přestupkového řízení, ve kterém se uskutečňuje rozhodovací činnost správního orgánu v podobě individuálního správního aktu, který vychází ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci a je v souladu s právním řádem.

Rozhodnutí o přestupku musí vždy obsahovat předepsané, níže popsané náležitosti, které jsou uvedeny v ust. § 68 správního řádu. Zákon o přestupcích tuto oblast výslovně neupravuje, pouze v ust. § 77 doplňuje obecnou úpravu o specifické obsahové náležitosti výrokové části rozhodnutí. Rozhodnutí o přestupku musí vždy obsahovat přesný a úplný výrok, odůvodnění a poučení účastníků.

Výrok rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti osob, nebo se výrokem rozhodnutí prohlašuje, zda určité právo nebo povinnost existuje, je-li určena povinnost, určí se ve výroku i v jaké lhůtě má být splněna a další potřebné údaje, dále se zde uvádějí právní ustanovení, která byla při rozhodování použita. Z výroku vyplývají bezprostřední právní účinky rozhodnutí, výrok nabývá právní moci a vykonatelnosti.

Odůvodnění obsahuje důvody, které správní orgán k rozhodnutí vedly, ze kterých podkladů správní orgán vycházel, jak se vypořádal s návrhy i námitkami účastníků a jejich vyjádřeními k podkladům, úvahy, kterými se řídil při hodnocení podkladů i při výkladu právních norem.

Poučení obsahuje, zda je možno se proti rozhodnutí odvolat a za jakých podmínek, který správní orgán o opravném prostředku rozhoduje, u kterého správního orgánu se odvolání podává a zda má odvolání odkladný účinek.

¹⁰¹ ČERNÝ, J. a kolektiv. *Přestupkové řízení*. 12. vydání, Praha: Linde, 2011, str. 144–146, ISBN 978-80-7201-859-8

7.5 Opravné prostředky

Právní úprava opravných prostředků je projevem zásady dvojinstančnosti správního řízení. Rozhodnutí správních orgánů jsou přezkoumatelná opravnými prostředky, které můžeme členit na řádné (odvolání, rozklad a odpor) a mimořádné (obnova řízení a přezkumné řízení). Podle toho, zda má jít o přezkoumání rozhodnutí, která ještě nenabyla právní moci, nebo již o rozhodnutí pravomocná. Z řádných opravných prostředků upravuje přestupkový zákon jen odvolání a odpor. Mimořádné opravné prostředky jsou upraveny pouze obecně ve správním řádu, přestupkový zákon speciální ustanovení neobsahuje.¹⁰²

7.5.1 Odvolání

Jedná se o nejčastěji uplatňovaný řádný opravný prostředek, který přichází do úvahy u všech správních rozhodnutí, není-li to výslovně vyloučeno zákonem a chce-li dotčený účastník dané rozhodnutí „protestovat“. Pro odvolání proti přestupku platí obecná úprava obsažená ve správním řádu, některé procesní odlišnosti jsou uvedeny v § 81 a § 82 přestupkového zákona. Právo podat odvolání má pouze oprávněný účastník řízení a to obviněný, u mladistvého jeho zákonný zástupce a orgán péče o mládež v plném rozsahu, ostatní účastníci jen v části rozhodnutí, které se jich dotýká, např. poškozený jen ve věci náhrady škody, vlastník zabrané věci (zúčastněná osoba) proti části rozhodnutí, kde je vysloveno zabránění věci, apod. Včas podané odvolání má odkladný účinek, který není možno vyloučit. Odvoláním lze napadnout nezákonnost rozhodnutí i vadný průběh řízení, tedy jeho věcnou správnost a účelnost. Lhůta pro podání odvolání je 15 dnů ode dne jeho doručení.¹⁰³

Odvolání ve svém důsledku vyvolává dva účinky: 1) **účinek suspenzivní**, což znamená, že není-li o odvolání rozhodnuto, nenabývá protestované rozhodnutí právní moci a není tak vykonatelné; 2) **účinek devolutivní**, čímž se rozumí přesun rozhodování z původního prvoinstančního orgánu na orgán nadřízený.

7.5.2 Obnova řízení

Jedná se o mimořádný opravný prostředek upravený v § 100 správního řádu, který směřuje proti pravomocnému rozhodnutí správního orgánu, kdy důvodem pro obnovu řízení

¹⁰² Pouze ustanovení § 83 přestupkového zákona se zmiňuje o přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem.

¹⁰³ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo*. Praha: Linde, 2008, str. 155 – 158, ISBN 978-80-7201-713-3

jsou dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které vyšly najevo a které existovaly v době původního řízení, a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se již provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno a pokud tyto skutečnosti mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.¹⁰⁴

Obnova řízení má dvě stadia: 1) **řízení o povolení, resp. nařízení obnovy** správním orgánem; 2) **nové řízení ve věci**. Obnovu povoluje nebo nařizuje správní orgán rozhodující v posledním stupni, a je povinen tak učinit vždy dojde-li k naplnění některého z uvedených důvodů, za předpokladu zachování předepsané lhůty k zahájení řízení a povolení obnovy. Povolení obnovy řízení se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy uplatnit v odvolacím řízení.¹⁰⁵

Návrh na obnovu musí účastník podat 3 měsíce ode dne, kdy se o důvodech obnovy dozvěděl (lhůta subjektivní), nejdéle však do 3 let od nabytí právní moci rozhodnutí (lhůta objektivní). Obě lhůty mají prekluzivní povahu a zmeškání lhůt nelze prominout.

7.5.3 Autoremedura

Jedná se o případ, kdy správní orgán, který rozhodnutí vydal, jej může zrušit nebo změnit, pokud tím plně vyhoví odvolání a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže by s tím všichni, kterých se to týká, souhlasili. V takovém případě rozhoduje o odvolání též správní orgán, který rozhodnutí vydal, aniž by musel postoupit věc odvolacímu orgánu, tedy orgánu příslušnému rozhodovat ve druhém stupni.¹⁰⁶

7.5.4 Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je považováno spíše než za mimořádný opravný prostředek, za dozorčí prostředek, na který není na rozdíl od obnovy řízení, právní nárok. Ve své podstatě se jedná o obdobu tzv. přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení, jak jej upravoval předchozí správní řád. Z moci úřední jsou v přezkumném řízení přezkoumávána pravomocná rozhodnutí v případech, kdy lze důvodně pochybovat, že jsou v souladu s právními předpisy (§ 94 správního řádu). Zda bude přezkumné řízení zahájeno z podnětu účastníka či nikoliv, záleží na posouzení jeho opodstatněnosti příslušným správním orgánem. Příslušným orgánem

¹⁰⁴ Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 313, ISBN 80-7357-226-5

¹⁰⁵ Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 314, ISBN 80-7357-226-5

¹⁰⁶ Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 305, ISBN 80-7357-226-5

k zahájení přezkumného řízení a jeho přezkoumání je správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal. Usnesení o zahájení přezkumného rozhodnutí může správní orgán vydat nejdéle do dvou měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí ve věci. Správní orgán přezkoumávající rozhodnutí může, shledá-li k tomu důvody, původní rozhodnutí zrušit či změnit nebo zrušit a věc vrátit k novému projednání a to ve lhůtě do 15 měsíců od nabytí právní moci původního rozhodnutí. V této lhůtě musí být i přezkumné řízení skončeno a vydáno rozhodnutí, nepostačuje pouze v této lhůtě přezkumné řízení pouze zahájit. V případě zjištění, že nebyl porušen právní předpis, přezkoumávající správní orgán řízení zastaví usnesením. I v tomto řízení přichází v úvahu autoremedura za podmínek jako u odvolacího řízení.

Přezkumné řízení není možné provést, jestliže byl účastníkovi rozhodnutím udělen souhlas k občanskoprávnímu, pracovněprávnímu nebo obchodně právnímu úkonu, nebo bylo povoleno provést vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí anebo bylo-li rozhodnuto ve věci osobního stavu a žadatel nabytí práva v dobré víře.

Při přezkoumávání rozhodnutí musí správní orgán vycházet z takových skutečností, které existovaly v době původního rozhodnutí a nemůže tedy rozhodnutí rušit či měnit proto, že se po vydání původního rozhodnutí dodatečně změnila rozhodující skutkové okolnosti, z nichž rozhodnutí vycházelo.¹⁰⁷

Změna nebo zrušení správního rozhodnutí v přezkumném řízení přichází do úvahy i ve specifickém případě a to v rámci tzv. **uspokojení účastníka řízení po podání žaloby ve správním soudnictví**. Rozhodnutí správního orgánu se přezkoumává na základě žaloby ve správním soudnictví v případě, že se touto žalobou žalobce domáhá ve správním soudnictví zrušení rozhodnutí správního orgánu a lze jej uspokojit změnou či zrušením tohoto rozhodnutí v probíhajícím přezkumném řízení, nebo v přezkumném řízení, které přichází v úvahu a za obecných podmínek stanovených pro přezkumné řízení. Přezkumné řízení v tomto specifickém případě vede žalovaný správní orgán a rozhodnutí vydává se souhlasem nadřízeného správního orgánu. Jakmile návrhovátelem sdělí soudu, že je rozhodnutím žalovaného správního orgánu uspokojen, soud řízení zastaví usnesením

¹⁰⁷ Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 318, ISBN 80-7357-226-5

7.6 Zkrácené formy řízení

Kromě klasického řízení upravuje zákon o přestupcích ještě dva další typy řízení. Je to řízení blokové a řízení příkazní, které lze použít jen za zákonem stanovených podmínek.

7.6.1 Blokové řízení

Blokové řízení je nejvíce používaným způsobem vyřízení přestupku a u přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu je typickým způsobem vyřízení takového přestupku. Jeho hojné využívání spočívá v jeho menší náročnosti na administrativu a obecné formality a v rychlém vyřízení věci, kdy od zjištění přestupku např. policisty, uplyne zpravidla jen několik minut do doby, než je takový přestupek na místě s řidičem projednán a vyřízen uložením pokuty v blokovém řízení, samozřejmě pouze v případech, kde takový postup umožňuje zákon. Takto rychlé vyřízení přestupku má zároveň i výchovný charakter a preventivní účinek pro řidiče, neboť protiprávní jednání je postiženo bezprostředně po jeho spáchání. Jedná se o specializovanou formu správního řízení, která je v praxi využívána u méně závažnějších přestupků, u nichž nepostačuje domluva a kterou lze použít v případě, že jsou splněny podmínky: a) přestupek byl spolehlivě zjištěn; b) nestačí domluva; c) obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit. Není-li splněna některá z uvedených podmínek, např. přestupce není ochoten zaplatit pokutu, neboť se domnívá, že přestupek nebyl spolehlivě zjištěn, projedná se přestupek v nezkráceném řízení obvyklým způsobem, ve kterém bude provedeno dokazování. Dá se tedy říci, že ačkoliv je řízení o přestupku zahajováno z moci úřední, je plně na uvážení pachatele přestupku, zda vyřízení přestupku v blokovém řízení umožní, či nikoliv. Současně však nelze na pachatele přestupku vyvíjet nátlak, aby se blokovému řízení podrobil. V blokovém řízení lze projednat kterýkoliv přestupek s výjimkou tzv. návrhových přestupků, a přestupků, za které je i kromě pokuty povinnost uložit zákaz činnosti, jak tomu je např. podle ust. § 125c odst. 7 zákona o silničním provozu. Jedinou sankcí, kterou lze v blokovém řízení za přestupek uložit je pokuta. Horní hranice pokuty obecně je 1000 Kč, u mladistvého 500 Kč. (v případě možnosti uložit mladistvému pokutu vyšší než 1000,- Kč. na základě zvláštního zákona, je horní hranice této pokuty 1000,- Kč.). Umožňuje-li přestupkový nebo jiný zvláštní zákon uložit v blokovém řízení pokutu vyšší, jako je tomu např. v ust. § 125c odst. 6 zákona o silničním provozu, postupuje se podle této právní úpravy. Jak již bylo uvedeno výše, je jednou z podmínek vyřízení přestupku v blokovém řízení ochota obviněného z přestupku zaplatit pokutu. Jedná se o jeho projev vůle

navenek, který musí být učiněn zcela jasně a nepochybně, neboť takovým projevem vůle bere zároveň na vědomí, že proti tomuto rozhodnutí se nebude moci odvolat. O tomto důsledku musí být osoba informována v rámci přiměřeného poučení o jejích právech a povinnostech. Ačkoliv je rozhodnutí v blokovém řízení vydáváno formou tzv. bloku, jakožto zvláštním druhem rozhodnutí o přestupku, je uložení pokuty v tomto řízení individuálním správním aktem, jímž je autoritativně zasahováno do subjektivních práv pachatele přestupku, tedy účastníka řízení. Přestupkový zákon stanoví, že se proti uložení pokuty v blokovém řízení nelze odvolat. K ukládání pokut v blokovém řízení se používají dva druhy bloků. Jednak jde o bloky na pokutu na místě zaplacenou, které se vydávají v případě, že pachatel uloženu pokutu zaplatil ihned na místě v hotovosti, nebo bloky na pokutu na místě nezaplacenou, které se vydávají v případě, že jsou sice splněny všechny podmínky blokového řízení a pachatel je ochoten pokutu zaplatit, avšak v okamžité platbě mu brání např. momentální nedostatek finanční hotovosti. Při vydání tohoto bloku musí jeho převzetí pachatel stvrdit svým podpisem, čímž potvrzuje i skutečnost, že byl náležitě poučen o způsobu zaplacení pokuty.¹⁰⁸ S takovým blokem je zpravidla vydána i poštovní poukázka (složenka) příslušného celního úřadu, který v případě nezaplacení pokuty tyto následně vymáhá, čímž může dojít v extrémním případě až k exekuci. Na blocích je nutné čitelně vyznačit jméno, příjmení, datum narození a bydliště konkrétní osoby, které byla pokuta uložena, přesný popis přestupku včetně vyznačení konkrétního paragrafu, místo datum a čas spáchání přestupku, výši uložené pokuty, jméno a podpis orgánu udělujícího pokutu a datum udělení pokuty. Možné je uvést další doplňující údaje např. číslo jednacích apod. Rovněž nesmí chybět podpis přestupce. Vyznačení těchto údajů má jednak evidenční účely, zároveň je ale nutné k tomu, aby bylo možno prokázat, že pachatel již byl postižen a bylo zamezeno tomu, aby byl za stejný přestupek potrestán vícekrát. Chyběl-li by některý z údajů na bloku, nemohl by se stát exekučním titulem, neboť by nebyly splněny obsahové a formální náležitosti takového správního aktu.

Vyřízení věci v blokovém řízení je překážkou věci pravomocně rozhodnuté: 1) bylo-li o skutku rozhodnuto v blokovém řízení, je správní orgán povinen věc odložit [ust. § 66 odst. 3 přestupkového zákona]; 2) zjistí-li správní orgán v rámci řízení o přestupku, že za přestupek byla uložena pokuta v blokovém řízení, musí řízení o přestupku zastavit [ust. § 76 odst. 1 písm. h, přestupkového zákona].

¹⁰⁸ ČERNÝ, J. a kolektiv. *Přestupkové řízení*. 12. vydání, Praha: Linde, 2011, str. 160–167, ISBN 978-80-7201-859-8

Bloky na pokuty vydává Ministerstvo financí ČR a jsou jakožto ceniny pod přísnou evidenční kontrolou. Bloky jsou evidovány neopakovatelnou číselnou řadou v evidovaných jednotlivých sériích různých nominálních hodnot a jako takové jsou proti zneužití opatřeny i řadou ochranných prvků.

Orgány příslušné k projednávání přestupků jsou v přestupkovém zákoně uvedeny v ust. § 84 odst. 3, a v ust. § 86.

1) správní orgány, do jejichž působnosti náleží projednávat přestupky (obecní úřady a zvláštní orgány obcí, jiné správní orgány zmocněné k projednávání zvláštním zákonem, např. katastrální úřad, hasičský záchranný sbor kraje celní úřad);

2) fyzické osoby těmito orgány pověřené (rybářská stráž, myslivecká stráž, lesní stráž a stráž ochrany přírody, na základě zákonného zmocnění);

3) orgány určené přestupkovým zákonem nebo jiným zákonem (orgány Policie ČR, orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce, orgán ochrany veřejného zdraví a obecní policie).

7.6.2 Příkazní řízení

Druhým typem zkráceného přestupkového řízení je řízení příkazní. Jeho účelem je urychlení vyřizování přestupků tím, že rozhodnutí lze vydat bez zařazení ústního jednání a provádění dokazování podle správního řádu. Základními podmínkami příkazního řízení je: 1) neexistence pochybnosti o tom, že obviněný z přestupku se přestupku dopustil; 2) věc nebyla vyřízena v blokovém řízení. Dalšími podmínkami příkazního řízení je, že: 1) se nejedná o tzv. návrhový delikt; 2) nemá být rozhodnuto o náhradě škody; 3) se nejedná se o osobu mladistvého; 4) se nejedná o osobu zbavené způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena. K příkaznímu řízení jsou příslušné správní orgány, které jsou obecně příslušné k řízení o přestupcích a jimi vydaný příkaz, má stejné náležitosti jako rozhodnutí o přestupku vydané v klasickém řízení. V příkazním řízení lze vyřídit všechny přestupky podle všech zákonů, v nichž jsou obsaženy skutkové podstaty přestupků. Jako sankci lze v příkazním řízení uložit pouze napomenutí nebo pokutu, jejíž horní hranice je přestupkovým zákonem stanovena na 4000 Kč. Je-li však jiným zvláštním

zákonem stanovena hranice jiná, je třeba postupovat dle této právní normy. Jiné sankce není možné v příkazním řízení uložit.¹⁰⁹

Odpor je opravný prostředek v příkazním řízení, kterým lze napadnout vydaný příkaz, jakožto rozhodnutí vydané v příkazním řízení. Odpor proti příkazu může podat pouze ten, jemuž je v něm uložena povinnost, nikoliv tedy jakýkoliv účastník řízení.¹¹⁰ Podává se u správního orgánu, který příkaz vydal a ten také po včasné podání odporu o věci dále rozhoduje s tím, že příkaz se *ex lege* ruší. V dalším řízení je však správní orgán vázán sankcí, kterou uložil v příkazním řízení a nemůže použít sankci jinou, s výjimkou napomenutí, které může použít namísto pokuty uložené v příkazním řízení a to i v případě, že by v rámci řádného řízení vyšly najevo nové skutečnosti, které by odůvodňovaly uložení vyšší pokuty. Zde však již lze uložit povinnost náhrady nákladů řízení nebo rozhodnout o nároku na náhradu škody.¹¹¹

Příkaz, proti kterému nebyl ve stanovené lhůtě 15 dnů podán odpor, nabývá právní moci a stává se pravomocným a vykonatelným rozhodnutím a tudíž může být ve svém důsledku vymáhán i exekucí.

Co se týče výnosu pokut uložených v blokovém či příkazním řízení, platí (jako u ostatních pokut za přestupky) že pokuty uložené orgány obce jsou příjmy obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni a pokuty uložené jinými správními orgány České republiky jsou příjmem státního rozpočtu republiky.

¹⁰⁹ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo*. Praha: Linde, 2008, str. 169, ISBN 978-80-7201-713-3

¹¹⁰ VEDRAL, J. *Správní řád: komentář*. Praha: Bova Polygon, 2006, str. 844, ISBN 80-7273-134-3

¹¹¹ KADEČKA, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 318, ISBN 80-7357-226-5

8 Závěr

Cílem mé bakalářské práce byl rozbor současné právní úpravy přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, která v nedávné minulosti doznala některých výraznějších změn, charakteristika jednotlivých přestupků a rozbor právních následků těchto přestupků v porovnání s příklady z praxe.

Přestupkové řízení je velmi rozsáhlý a složitý proces, proto jsem se ve své práci snažil zaměřit na jeho nejdůležitější části, a to jak v části týkající se hmotně-právních aspektů tak v části týkající se samotného procesu řízení o přestupcích. Kromě nezbytných obecných formulací jsem se snažil zdůraznit zvláštnosti vztahující se zejména k řidičům, při účasti v provozu na pozemních komunikacích. Svou práci jsem rozdělil do třech částí, kdy první část je věnována základním informacím ať už jde o vývoj pravidel silničního provozu, obecné vymezení pojmu přestupku včetně okolností vylučujících protiprávnost a propojení těchto obecných poznatků s přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Prostřední část práce, která začíná kapitolou 5, je věnována hmotně-právním aspektům přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu v kontextu s judikaturou zejména Nejvyššího správního soudu. Závěrečnou část práce jsem se věnoval samotnému průběhu přestupkovému řízení, kde jsem se snažil postihnout jeho nejdůležitější znaky. V souvislosti na právě popisovanou problematiku jsem se ve své práci pokusil na více místech aplikovat vlastní názory, které jsou podloženy vlastními praktickými zkušenostmi a teoretickými poznatky, získanými za 20 let služby u dopravní policie a zejména na oddělení dopravních nehod v Praze.

Na základě těchto zkušeností se domnívám, že je třeba zvýšit ukládané sankce u přestupků týkajících se ujetí od dopravní nehody, neboť takového jednání je do značné míry projevem ignorance základních lidských hodnot jako je život a zdraví osob a v současné situaci tak není v očekávaném poměru se zákonem stanovenou výměrou sankcí. Naopak velmi nízké výměry sankcí, které lze nyní uložit mladistvým pachatelům za přestupky proti bezpečnosti a plynulosti v provozu na pozemních komunikacích, jsou dle mého názoru ve výrazném nepoměru vzhledem k vývoji a potřebám společnosti a jejich zvýšení nebude podle mého názoru v nesouladu se zvláštní péčí, kterou společnost věnuje nezletilým a mladistvým osobám. Myslím si však, že ke zlepšení situace v bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích není možné užívat pouze přísných sankcí. Sankce jsou se svým preventivním a výchovným účelem toliko jedním z nástrojů, které napomáhají k dosažení

žádaného stavu, a je třeba v první řadě vytvořit prostředí, ve kterém bude páchaní přestupků stejně nemorální, jako je protiprávní, neboť silnice není prostorem pro neukázněnost, bezohlednost a neopatrnost.

V praxi se pak přestupkové orgány potýkají s řadou problémů, které vyžadují jejich vysokou odbornost, profesionalitu a zkušenosti. Rovněž je kladen zvýšený důraz na přestupkové a správní řízení, na dodržování jeho základních zásad a ukládání sankcí podle kritérií závažnosti přestupků.

Do budoucna bych uvítal udržení co nejvyšší systémovosti nejen zákona o silničním provozu, ale i navazujících právních norem. Myslím, že naplňování vládní koncepce správního trestání, podle níž by jednotlivé skutkové podstaty přestupků měly být obsaženy ve zvláštních zákonech, upravujících danou oblast společenských vztahů je právě tou cestou, vedoucí k dosažení přehlednosti a systémovosti. Dané téma jsem se snažil zpracovat komplexně, i když vzhledem k jeho objemu spíše stručně bez zacházení do přílišných detailů.

9 Resume

The purpose of my thesis was an analysis of contemporary minor offence proceeding on the field of security and traffic flow on roads, who have recently underwent significant changes, characteristics of individual offences and analysis of legal consequences of this offences compared to real life cases.

Infringement proceeding is a very wide and complicated proces, which is why I paid attention to its most important parts, regarding substantial-law aspects and also the procedure of the proceeding itself. Despite the nesecessary genereal formulations, i tried to emphasise on particularities related to drivers in road traffic, I have divided my work into three parts, where the first is focused on basic infomration of developmnet of road traffic, general description of minor offence including the circumstances excluding the unlawfullnes and joining of this general knowledge with offences againts safety and fluency of road traffic.

The middle part, starting with chapter number 5, describes substantial-law aspect of offences againts the safety and fluency of road traffic in context with judicatures, especially those of Supreme Court. Final part i dedicated to the offence proceeding itself, where I tried to point out the most important aspects. In my thesis I have applied my own opinions, which are supported by my own practical experience and theoretical knowledge I gained with my 20 years of service by traffic police and specially road traffic accident investigation department in Prague.

According to these experiences I suppose it is necessary to increase penalties at the „hit and run“accidents, since immorality of such behavior is not in expected ratio with statutory penalty area. Very low sanctions, which are applicable to youthful offenders for minor offences against security in traffic flow are in significant imbalance to a development and needs of the society and from my point of view its increase will not be in discrepancy with a special care taken to teenage and underage persons.

I believe that to improve the situation of security and fluency of the flow on roads is not possible to use strict sanctions only. Sanctions with their preventive and educational purpose are only one of devices, that are helping to reach required state and first it is necessary to create environment, in which minor offences will as immoral as it is unlawful, since roads are not a place for indiscipline, recklessness and carelessness. In real the misdemeanor authorities deal with row of problems that need high expertise, profesionality

and experience. Also there is a high stress on minor offence and administrative proceeding, respect its basic principles and sanctions according the criteria of severity of offence.

In to the future i would appreciate the effort to upkeep the consistency a systematic approach of not just the road traffic act, but also of the related law acts. Given topic i described thoroughly however to the range of my thesis briefly without the possibility of going too much into the detail.

10 Použitá literatura

Právní předpisy:

Ústava České republiky

Listina základních práv a svobod

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – včetně pozdějších novel

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád – včetně pozdějších novel

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích – včetně pozdějších novel

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) – včetně pozdějších novel

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád – včetně pozdějších novel

Zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích

Zákon č. 135/1961 Sb., o pozemních komunikacích (silniční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami

Zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Příloha č. 2 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Příloha č. 1-8 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 141/1960 Sb., kterou se vydávají pravidla silničního provozu

Vyhláška ministerstva vnitra ČSSR č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu

Vyhláška federálního ministerstva vnitra ČSSR č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu

Vyhláška federálního ministerstva vnitra ČSSR č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích

Vyhláška č. 145/1956 Ú.l., o provozu na silnicích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 87/1964 Sb., o řidičských průkazech, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 174/1980 Sb., o provádění zkoušek z odborné způsobilosti žadatelů o řidičské oprávnění

Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel

Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 341/2002 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích

Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů

Vládní nařízení č. 54/1953 Sb., o provozu na silnicích, ve znění pozdějších předpisů

Metodické stanovisko Ministerstva dopravy ČR ze dne 10.9.2008, zn. 754/2008⁻¹60-OST/1

Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (Etylalkoholu) v krvi – publikovaný ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví České republiky ročník 2006 (vydaný v září 2006) částka 7

Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátory alkoholu v dechu Českého metrologického institutu AAD č. 114 MP-C008-08

Tabulka č. 8, uvedená ve shrnutí pracovního postupu pro kontrolní orgány, jež je přílohou metodiky měření alkoholu v dechu pro analyzátory alkoholu v dechu Českého metrologického institutu AAD č. 114 MP-C008-08

Judikatura:

Rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. ÚS 103/99 Sb. n.u. (ÚS sv. 16 usn. č. 74 str. 389, Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu)

Usnesení Ústavního soudu ze dne 12.2.1999, sp.zn. IV. ÚS 489/98 (ÚS sv. 13 usn. č. 14 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu)

Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 6 Tdo 895/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2007, sp.zn. 6 Tdo 66/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.4.2004, sp.zn. 5 Tdo 1173/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2007, sp.zn. 6 Tdo 1025/2007

Rozsudok Najvyššieho súdu ze dne 31.5.1968, sp.zn. Tz46/68

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.10.2010, sp.zn. Tpjn 302/2010-II

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.1.2007, čj. 2 As 19/2006-89

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, čj. 5 As 104/2008-45

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6.2.2008, čj. 1 As 1/2008-172

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.3.2010, čj. 5 As 72/2009-50

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26.11.2009, čj. 5 As 97/2008-73

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2010, čj. 5 As 65/2009-39

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, čj. 2 As 46/2005-55

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.5.2011, čj. 7 As 105/2010-96

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.9.2010, čj. 8 As 59/2010-78

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2010, čj. 5 As 24/2009-65

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.5.2012, čj. 3 As 12/2012-21

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.1.2006, čj. 2 Ans 5/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.1.2006, čj. 1 As 1/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.2.2005, čj. 2 As 38/2004

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.2008, čj. 5 As 77/2008-68

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.2008, čj. 5 As 77/2008-68

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2009, čj. 9 As 7/2009-76

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.5.2010, čj. 1 As 33/2010 – 67

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2008, čj. 1 As 64/2008 -42

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2011, čj. 5 As 77/2010 – 156

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2008, čj. 1 As 12/2008-67

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2009, čj. 1 As 73/2009-78
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, čj. 5 As 104/2009-45
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.5.2012, čj. 3 As 3/2012 -20
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.11.2011, čj. 7 As 97/2011 -73
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.08.2008, čj. 5 As 32/2008 – 51
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.2.2012, čj. 9 As 95/2011 – 107
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.5.2009, čj. 1 As 27/2009 – 76
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.08.2008, čj. 5 As 32/2008 – 51
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.5.2011, čj. 9 As 76/2010-76
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.05.2009, čj. 1 As 18/2009 – 59
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.07.2008, čj. 2 As 48/2008 – 58
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11.3.2010, čj. 7 As 4/2010-226
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004, čj. 2 As 3/2004-70
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.6.2006, čj. 4 As 73/2005-56
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.05.2010, čj. 1 As 36/2010 – 44
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.06.2009, čj. 1 As 28/2009 – 62
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.2.2010, čj. 1 As 2/2010-80
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.5.2010, čj. 2 As 28/2010-131
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2011, čj. 8 As 16/2011-83
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.8.2011, čj. 7 As 53/2011-77
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008 - 73
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.4.2008, čj. 1 As 29/2008-50
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.2.2012, čj. 3 As 22/2011 – 66
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.5.2006, čj. 2 As 46/2005-55
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.6.2011, čj. 7 As 83/2010-63
Rozhodnutí č. 2080/2010 Sb. Nejvyššího správního soudu
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3.2.2010, sp.zn. 14 To 26/2010
Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11.1.2010, sp.zn. 6 To 19/2010
Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.2.2010, sp.zn. 58 Ca 46/2009-37

Literatura:

- KUČEROVÁ, H. *Dopravní přestupky v praxi*, 2. přepracované a doplněné vydání podle stavu k 1.7.2006, vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, 432 str., ISBN 80-7201-613-X
- KUČEROVÁ, H. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání ve znění novel účinných od 1.1.2012 a od 19.1.2013 vyd. Praha: Leges s.r.o., 2011. 720 str., ISBN 978-80-87576-01-4
- MATES, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního*. 5 vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, 226 str., ISBN 978-80-7400-357-8
- ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 15. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 3. 2008. Praha : Linde Praha, a.s., 2008, 343 str., ISBN 978-80-7201-713-3
- ČERNÝ, J. a kolektiv. *Přestupkové řízení*. 12. vydání, Praha: Linde, 2011, 760 str., ISBN 978-80-7201-859-8
- KADEČKA, S. a kol. *Správní řád*. Praha: ASPI, a.s., 2006, 601 str., ISBN 80-7357-226-5
- VEDRAL, J. *Správní řád, komentář*. Praha: Bova Polygon, 2006, 964 str., ISBN 80-7273-134-3

Internetové stránky:

- Internetový článek, <http://www.novinky.cz/domaci/272097-vnitro-chce-straznikum-vratit-moznost-vybirat-pokuty-za-jizdu-na-cervenou.html>, ze dne 2.7.2012
- Ministerstvo vnitra, <http://www.mvcr.cz>
- Ministerstvo dopravy, <http://www.mdcr.cz>
- Nejvyšší správní soud, <http://www.nssoud.cz>
- Nejvyšší soud, <http://www.nsoud.cz>
- Ústavní soud, <http://www.concourt.cz>
- Informační systém pro advokátní kanceláře SALVIA, <http://www.slv.cz>, www.judikaty.cz
- Encyklopedie o právu IURIDICTUM, http://iuridictum.pecina.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana
- Služby pro právníky, <http://www.pravo4u.cz>
- Oficiální server českého soudnictví, <http://www.justice.cz>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Přesná citace § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)..... 83

Příloha č. 1 – Přesná citace § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)

Pozn. Tento § plně nahradil ust. § 22 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (v přestupkovém zákoně byl tento § zrušen, je uveden kompletně včetně sankcí v ust. § 125c (viz níže)

§ 125c

Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích

a) řídí vozidlo,

1. na němž v rozporu s jiným právním předpisem není umístěna tabulka státní poznávací značky (dále jen „registrační značka“) nebo je umístěna tabulka registrační značky, která nebyla vozidlu přidělena,

2. jehož tabulka registrační značky je zakryta, nečitelná nebo upravena anebo umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost, nebo

3. které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích,

b) v rozporu s [§ 5 odst. 2 písm. b\)](#) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím

jiné návykové látky,

d) se přes výzvu podle [§ 5 odst. 1 písm. f\)](#) a [g\)](#) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla

ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro její zdraví,

e) řídí motorové vozidlo a

1. v rozporu s [§ 3 odst. 3 písm. a\)](#) není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle [§ 81](#),

2. byl jí zadržen řidičský průkaz podle § 118b odst. 1,
3. není držitelem platného průkazu profesní způsobilosti řidiče,
4. není držitelem platného posudku o zdravotní způsobilosti, nebo
5. pozbyla jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropské unie, řidičského průkazu vydaného cizím státem nebo mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorového vozidla na území České republiky podle §123c odst. 7,

f) při řízení vozidla

1. v rozporu s § 7 odst. 1 písm. c) drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení,
2. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 40 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 50 km.h⁻¹ a více,
3. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 20 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více,
4. překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o méně než 20 km.h⁻¹ nebo mimo obec o méně než 30 km.h⁻¹,
5. v rozporu s § 4 písm. b) a c) nezastaví vozidlo na signál, který jí přikazuje zastavit vozidlo nebo na pokyn „Stůj“ daný při řízení nebo usměřování provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou,
6. v rozporu s § 5 odst. 2 písm. f) neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinna tak učinit, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo v rozporu s § 5 odst. 2 písm. g) ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání,
7. předjíždí vozidlo v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno,
8. nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinna dát přednost v jízdě,
9. v rozporu s § 29 odst. 1 vjíždí na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno,
10. v provozu na dálnici nebo na silnici pro motorová vozidla se otáčí, jede v protisměru nebo couvá v místě, kde to není dovoleno podle § 36 odst. 1 písm. b), nebo
11. neoprávněně stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo označené parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením nebo v rozporu s § 67

odst. 4 neoprávněně použije parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením při stání nebo při jízdě,

g) v rozporu s § 43 poruší omezení jízdy některých vozidel,

h) způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví,

i) při dopravní nehodě

1. v rozporu s § 47 odst. 2 písm. a) neprodleně nezastaví vozidlo,

2. v rozporu s § 47 odst. 3 písm. b) neohlásí dopravní nehodu policistovi,

3. v rozporu s § 47 odst. 3 písm. f) neprokáže totožnost ostatním účastníkům nehody včetně sdělení údajů o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě, nebo

4. v rozporu s § 47 odst. 4 písm. c) nedovoleně opustí místo dopravní nehody nebo se neprodleně nevrátí na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody,

j) v rozporu s § 3 odst. 4 použije antiradar,

k) jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až j), nesplní nebo poruší povinnost stanovenou v hlavě II tohoto zákona.

(2) Fyzická osoba se dopustí jako provozovatel vozidla přestupku tím, že v rozporu s § 10 odst. 1 písm. d) přikáže nebo svěří samostatné řízení vozidla osobě, o níž nezná údaje potřebné k určení její totožnosti.

(3) Fyzická osoba se dopustí přestupku jako učitel autoškoly tím, že v provozu na pozemních komunikacích

a) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. a) požije alkoholický nápoj nebo užije návykovou látku během provádění výcviku ve výcvikovém vozidle,

b) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. b) provádí výcvik ve výcvikovém vozidle bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

c) v rozporu s § 8a odst. 1 písm. c) provádí výcvik ve výcvikovém vozidle, jestliže je jeho schopnost k vykonání učitele autoškoly snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,

d) se přes výzvu dle § 8a odst. 2 písm. a) a b) odmítne podrobit vyšetření, zda při provádění výcviku nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

(4) Za přestupek se uloží pokuta

a) od 25 000 Kč do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h),

- b) od 10 000 Kč do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle [odstavce 3](#),
- c) od 2 500 Kč do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle [odstavce 1 písm. b\)](#),
- d) od 5 000 Kč do 10 000 Kč, jde-li o přestupek podle [odstavce 1 písm. a\)](#), [e\)](#) bodů 2 až 4, [písm. f\)](#) bodů 2, 7, 10 a 11, [písm. j\)](#) a podle [odstavce 2](#),
- e) od 2 500 do 5 000 Kč, jde-li o přestupek podle [odstavce 1 písm. f\)](#) bodů 3, 5, 6, 8 a 9, [písm. g\)](#) a [i\)](#),
- f) od 1 500 Kč do 2 500 Kč, jde-li o přestupek podle [odstavce 1 písm. f\)](#) bodů 1 a 4 a [písm. k\)](#).

(5) Za přestupek podle [odstavce 1 písm. c\)](#), [d\)](#), [e\)](#) bodů 1 a 5, a [písm. h\)](#) se uloží zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Za přestupek podle [odstavce 1 písm. a\)](#), [písm. b\)](#), [písm. e\)](#) bodů 2 až 4, [písm. f\)](#) bodů 2, 7 a 10 a podle [odstavce 3](#) se uloží zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku. Tomu, kdo spáchal přestupek podle [odstavce 1 písm. f\)](#) bodů 3, 5, 6, 8 a 9, [písm. g\)](#) a [i\)](#) v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát, se uloží zákaz činnosti od jednoho měsíce do šesti měsíců.

(6) V blokovém řízení se uloží pokuta do

- a) 2 000 Kč za přestupek podle [odstavce 1 písm. k\)](#),
- b) 1 000 Kč za přestupek podle [odstavce 1 písm. f\)](#) bodů 1 a 4,
- c) 2 500 Kč za přestupek podle [odstavce 1 písm. f\)](#) bodů 3, 5, 6, 8, 9 a [písm. g\)](#).

(7) Přestupek, za který se podle tohoto zákona ukládá zákaz činnosti, nelze projednat v blokovém řízení.

(8) Od uložení sankce podle [odstavců 4 až 7](#), s výjimkou [odstavce 6 písm. a\)](#), nelze v rozhodnutí o přestupku upustit.